REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 1).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 5.—Anul LXV. **Brașov, Duminecă 6 (19) Ianuarie.** **1902.**

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, Lunĭ, Sf. Ion, diarul nu va apăré până Marțĭ, séra.

Un vis rĕu.

Cetitorii „Gazetei“ de Dumineca n'au decât sĕ rĕsfoiéscă revistele și raporturile nóstre din anul trecut, pentru-ca sĕ-șĭ facă o ideiă despre starea politică a poporului nostru și despre tóte cele ce s'au petrecut în sînul lui pe terenul cultural, economic și social.

Am înregistrat tot ce a fost mai însemnat în viața nóstră obștéscă și am avut multe momente de bucurie și de mulțumire, dér mai multe de întristare și de durere, mai ales în ce privesce evenimentele de natură politică.

In anul ce a trecut ni-s'a dat ocasiune de-a dovedi amicilor și inimicilor noștri, că poporul român dintre Tisa și Carpațĭ, deși asuprit și atât de urgisit și hărțuit în viața publică, e pe deplin consciu de drepturile și de chiămarea, ce trebue sĕ le aibă în acest stat și că orĭ-ce încercare de a-l seduce sĕ-șĭ jertféscă aceste drepturĭ și acéstă chiămare pentr'un blid de linte, este și va rĕmâné zadarnică.

Cum au sciut sĕ profite de acéstă ocasiune conducĕtorii și fruntașii poporului? Cum a lucrat și cum s'a purtat inteligența nóstră română ca sĕ producă asupra maselor poporului nostru, ca și asupra stăpânirei și a naționalităților conlocuitóre, impresiunea, că nu numai nu s'au slăbit între noi legăturile naționale, ce trebue sĕ ne țină pe toțĭ strîns unițĭ într'un mănunchiŭ, dér că mic și mare, tinerĭ și bĕtrânĭ suntem, mai mult ca orĭ și când în decursul istoriei nóstre, hotărîțĭ de a-ne apĕra limba și naționalitatea, luptând din rĕsputerĭ în contra acelora, carĭ umblă sĕ ni-le cutropéscă.

Rĕspunsul, ce ni-l dau întêmplările din 1901 nu póte mulțumi pe nicĭ un Român, care are pricepere și inimă pentru prosperarea națiunei sale.

E grea de tot situațiunea Românilor după tóte ce s'au petrecut de trei-decĭ de anĭ în acest stat împotriva lor. Orĭ și cine trebue sĕ se mire cum acest popor atât de vitreg împărtășit cu binefacerile culturei, a putut sĕ înfrunte atâta timp, stând în oposițiune, urgia unei stăpânirĭ, care numai bine nu i-a voit. Trei-decĭ de anĭ a nu întêmpina decât lovirĭ, nedreptățirĭ, suspiționărĭ, calumniărĭ și prigonirĭ nu este lucru puțin și cu atât mai mare trebue sĕ fiă cinstea unui popor, care a trecut prin ast-fel de amarurĭ, când stă neclătinat în credința și aspirațiunile lui.

Putem dice fără sfială, că în tótă monarchia nóstră nu este un alt popor, care sĕ fi dovedit în raport cu puterile sale intelectuale și materiale mai multă tăriă și statornicia în apĕrarea individualității sale naționale, ca cel român.

Astfel de popor ar fi vrednic sĕ aibă parte de conducĕtorĭ, carĭ sĕ fie gata a aduce orĭ-ce jertfă și a-se supune orĭ-cărei abnegărĭ pentru el. Și unde am sta noi Românii adĭ, décă ne-am fi împărtășit de un așa mare noroc?

Pentru tóte se recere timp, și fórte mult timp reclamă mai ales desvoltarea unui popor. Și cei mai luminațĭ din sînul poporului, chemațĭ totodată al conduce, sunt numai resultatul gradului de desvoltare, ce l'a ajuns. Nu putem dér sĕ fim mai înaintațĭ, decât ni-au permis împrejurările de a fi. Una însĕ ne este posibil, avênd voință tare și inimă pentru causa, ce voim și dorim sĕ-o representăm: a lucra și a stărui în unire și bună înțelegere pentru ajungerea scopului comun.

Sĕ mărturisim acum în consciință, că n'a fost așa în 1901. Țĕrînimea nóstră, din munțĭ și din câmpii, e bravă șĭ-o arde pe inimă sĕ vadă o îmbunătățire cât de mică a sórtei sale cu concursul fiilor luminațĭ ai neamului. Dér aceștia, sunt óre la înălțimea chiămării și a însemnătății celei marĭ, ce cu drept li-o atribue poporul?

Anul 1901 nu ni-a prea dat despre acésta dovedĭ, carĭ sĕ ne încurageze și sĕ ne întăréscă în speranțele nóstre. El ni-a lăsat moștenire o grije mare pentru viitor, care se estinde mai ales asupra elementelor nóstre din clasa instruită a poporului.

Cu disgust trebue sĕ-șĭ reamintéscă orĭ și cine certele pătimașe, ce și-au aflat ecoul într'o parte a pressei nóstre și au durat până în ajunul alegerilor dietale. Ce esemplu și-a putut lua poporul dela cei, carĭ în fața lui se batjocureau și aruncau cu noroiŭ unul asupra celuilalt?

Certele s'au curmat ce e drept în tómna anului trecut — dér s'au curmat prea târdiu, decât ca sĕ se mai potă delătura relele, ce le-au produs prin subminarea sistematică a orĭ cărei autoritățĭ în sînul partidului nostru național.

Ast-fel nu ne-a rĕmas decât sĕ asistăm „în unire și solidaritate“ la spectacolul, ce desfășura înaintea ochilor noștri icóna fórte îngrijitóre a unui viitor, în care sĕ fie toțĭ comandanțĭ și nimenĭ sĕ nu mai asculte.

Sĕ sperăm însĕ că a fost numai un vis rĕu, din care ne vom deștepta în 1902, cu nou avênt și cu îndoită iubire pentru națiune și causa ei!

Revista politică.

După o vacanță de aprópe patru sĕptĕmânĭ *dieta ungară* s'a deschis érășĭ alaltă-erĭ. Desbatere în merit n'a fost Joi, căcĭ din considerare față cu bóla ministrului președinte Coloman *Szell*, s'a luat dela ordinea dilei proiectul de lege asupra cassieriilor comitatense, care fusese primit deja în desbatere generală și care urma sĕ fie desbătut pe paragrafĭ. In ședința de Joi s'a luat simplu spre sciință diferitele adrese și hârtii întrate la biroul camerei asupra cărora s'a raportat din partea presidiului. Ele au fost date diferitelor comisiunĭ ale camerei. Erĭ nu s'a ținut ședință.

*

Tótă sĕptĕmâna acésta s'au urmat în *congresul pentru autonomia catolică* desbaterile asupra proiectului comisiunei de 27, un fel de statut organic, pe basa căruia ar fi sĕ se înființeze autonomia. Majoritatea absolută a vorbitorilor din ședințele de până acum au combătut cu mult temeiŭ și energie proiectul din cestiune, dat fiind, că el nu corespunde justelor așteptărĭ ale catolicilor ungurĭ, cele mai însĕmnate drepturĭ le confiscă guvernul pentru a-șĭ validita influența și ingerința în afacerile bisericei catolice, — cu alte cuvinte, după părerea minorității din congres, a oposiției, proiectul de statut conține numai renunțare la drepturĭ, nicĭ decât însĕ o autonomie conformă așteptărilor și aspirațiunilor.

In ședința dela 16 Ianuarie cardinalul episcop *Schlauch* dela Oradea-mare a espuns în scurte cuvinte punctul de vedere al episcopilor rom. cat. privitor la proiectul din desbatere [illegible] tit o declarație, ce au luat'o prelații catolicĭ, drept conclus, în conferența lor dela 8 Ianuarie. Declarația acésta spune, că episcopii mențin principiile, ce se cuprind în rĕspunsul dat comisiunei de 27. Avênd în vedere aceste principii, „*episcopii vor participa la desbaterea specială a noului proiect*, în speranța, că le va succede a mijloci schimbărĭ și modificărĭ ce pot fi puse în armonie cu principiile acestea și cu posibilitatea înființării autonomiei“.

Sub anumite reserve, așa-dér, episcopii *vor participa* și ei la desbaterea pe paragrafĭ a proiectului.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Agricultura*)
în viéța și graiul Romanilor și Românilor.

Dragul mieu, plugarul mieu!

(Refren din bocetele poporului nostru.)

Décă anticul popor al Romanilor șĭ-a întemeiat vécurĭ de-arêndul podóba virtuților sale cetățenescĭ pe cea mai nobilă sferă a ocupațiunilor omenescĭ, pe *agricultură*, — poporul nostru românesc, odraslă directă a stăpânitorilor de odinióră ai universului, ca cea mai prețiósă moștenire dela protopărinții sĕi s'a ales și a păstrat până în diua de adĭ *agricultura și economia vitelor*, cele două ramurĭ naționale ale îndeltnicirilor poporului nostru.

Vécurĭ de-arêndul, cât ține întunecimea evului mediu, de câte-orĭ se face amintire de némul nostru, istoria vede în el un popor rĕslățit în vastul sĕu leagăn strămoșesc, străjuit de Carpațĭ și Balcanĭ, trăind aicĭ o romantică viéță de păstorĭ pribegĭ și rĕsboinicĭ, pururea în luptă pentru moșie și plaiurile străbune.

Așa a rĕmas poporul nostru până în diua de adĭ: popor agricol înainte de tóte, de care alte îndeletnicirĭ ale vieții, ca d. e. meseriile, cu greu se pot prinde.

Cea mai nobilă ocupațiune, după concepțiunea tradițională istorică a poporului nostru, e cultura pământului și cultura vitelor.

A fi *plugar*, *apropitar* (proprietar), care scóte la *brazdă* mai multe *plugurĭ*, cu mai multe părechĭ de *boi*, însemnéză a fi *fruntaș*, fruntea satului, om stimat și respectat de toțĭ. Meseriile și comerciul cu mĕrunțișul sunt după vederile conservative ale poporului nostru incompatibile cu demnitatea plugarului român, omul cu dare de mână și ca atare singur bine vĕdut între ai sĕi.

Chiar și când înțelepciunea poporului, după un curent mai noi cultural, susține, că *meseria e* **plug** *de aur*, țĕranul nostru plugar în meserii, industrie, vede tot un fel de plugărit, dér nu agricultura trudită, însĕ trainică ca *fierul* și sănĕtósă strămoșéscă, ci un fel de plugărit mai strălucitor, relativ póte mai rentabil, însĕ fără durabilitate, un fel de îndeltnicire mai gingașe, mai „domnéscă“ — *sĕrăcie* **lucie!**

Nu e epitet mai onorific pentru poporul nostru, ca epitetul de **plugar**.

Dragul mieu,
Plugarul mieu!

rĕsună din duiosul refren al bocetelor poporului nostru onorifica alocuțiune de *plugar* — un fel de eufemism! — la adresa iubitului rĕposat.

Plugul e cinstea Românului. *Român* **dela rótă** e numai plugarul român, care îșĭ are plugul sĕu, vitele sale, carul sĕu, rótele sale.

Nu e mai mare nefericire, dér și rușine, pentru plugarul român, decât a ajunge dela o economie bine statorită, dela plug și sapă de fier, — la **sapă de lemn.**

Românului îi place sĕ fie domn în moșia sa, sĕ-șĭ aibă tóte acareturile sale, *sĕ nu ajungă la ușa altuia.* Acésta e nobila ambițiune a plugarului român!

Numai nevoia îl face sĕ ajungă la *vitele altuia*:

Nicĭ n'am casă, nicĭ n'am plug,
Nicĭ juncanĭ, ca sĕ-i înjug.
Tótă vara m'am rugat
De bogații cei din sat,
Sĕ-mĭ dea plugul ca sĕ ar;
Mĭ-a fost ruga în zadar.
Atuncĭ Dómne mĕ 'ntorsei,
La Tătarĭ că mĕ dusei,
Un plug mare că prinsei,
Și c'un bou îl înjugai
Și de lucru m'apuc'ai,
Că sĕracul n'are sóre,

*) Sĕ se vadă și Nr. 284 din 1901.

Partidul liberal unguresc dela putere s'a mai sporit c'un „luptător“. In 15 Ianuarie s'a făcut *alegere de deputat în cercul Abrudului*, care de anî de qile îşî are în dietă tot representanţî guvernamentalî. Alesul cercului este Coloman Tisza. El fù aclamat, căcî candidatul partidului independist a repăşit. A ajuns aşa-dér éră-şî în dietă „bĕtrânul general“, şi ironia sorţii! ca representant al unui cerc din Munţii nemuritorului Iancu.

*

In *dieta prusiană* se urméză de vre-o sĕptĕmână încóce o discuţiune fórte pasionată în *cestiunea polonesă*. Discuţiunei i-au dat prilej douĕ interpelaţii: una a deputatului naţional-liberal *Holbrecht* şi alta a deputatului polon *Jozdewski*, privitor la cunoscutele evenimente din *Wreschen*. Ministru-preşedinte *Bülow* a rĕspuns interpelaţiilor, tótă vina aruncându-o asupra pretinsei agitaţii polone şi enunţând principiul, că în Germania numai o naţiune indivisibilă germană póte sĕ esiste şi că în şcólele limba de propunere trebue sĕ fie numai cea germană, chiar *nicĭ religiunea nu póte fi predată în limba polonesă*. Bülow a pus in vedere luarea de mĕsurî esceptionale pentru întărirea Germanilor din Posen în contul şi spre ruinul material al Polonilor. El a qis, că prin o colonisare sistematică a ţĕranilor germanî în ţinuturile locuite de Polonî, se va pune stavilă lăţirii naţionalităţilor; vor trebui înfiinţate reuniurî agricole şi de credit ajutorate de către stat; tóte moşiile mai marî de-o sută jugĕre sĕ se ia în posesiune germană şi proprietarii sĕ locuéscă acolo printre Polonî; prin oraşe sĕ se desvólte clasa de mijloc germană prin colonii industriale. In fine Bülow qise, că prin ţinuturile locuite de Polonî sĕ fie trimişî funcţionarii cei mai escelenţî şi sĕ se în...

Pe urma rĕspunsului lui Bülow s'a încins o discuţie înfocată cu ascuţiş îndreptat împotriva Polonilor. Au vorbit şi doi deputaţî polonî, luând în apĕrare causa Polonesilor.

Interesant e, că foile unguresci aducĕnd raporte despre desbaterea acésta din dieta prusiană, nu se pot stăpâni de-a nu recomanda guvernului unguresc mĕsurile de desnaţionalisare, ce le-a pus în vedere Bülow faţă cu Polonii. In Ungaria, firesce, aceste mĕsurî ar fi de luat în contra naţionalităţilor nemaghiare.

Ce ţi-i tu îngâmfarea şi patima şovinistă!

Alaltăerî s'a deschis *parlamentul engles*. Mesagiul de tron spune, că raporturile Angliei cu puterile strĕine sunt constant amicale. Dă espresiune regretelor, că rĕsboiul din Africa-de-Sud nu e încheiat încă. deşi cursul operaţiunilor belice e favorabil adî pentru Englesî. Soldaţii englesî, cu tóte obosélile rĕsboiului, se pórtă brav, ba sunt chiar „umanî“ faţă cu inimicul.

Ministru-preşedinte *Salisbury* a vorbit la discuţia asupra mesagiului. El respinse cu energie gândul, că „inimicului invins“ i-se va propune pacea, décă el nu o va cere. Burii au respins propunerea de a cere pacea Oratorul atrage atenţiunea parlamentului la declaraţia acésta, dupăce dela atitudinea parlamentului privitóre la Africa-de-sud atêrnă seriόse cestiunî naţionale şi imperialiste. Décă Anglia ar fi îndemnată a încheia rĕsboiul în mod necinstit şi necorespundĕtor jertfelor, ce le-a adus. efectul unui asemenea pas s'ar manifesta în tóte părţile lumii. *Capitularea condiţionată involvă în sine pericole, pe carî Anglia nu le póte risca* Trebue, ca regele sĕ fie stăpânul suprem în coloniile din Africa-de-Sud.

*

In tómna trecută a început sĕ apară în Bucurescî „*Pravoslavnii Wostok*“, un qiar rusesc, care sub pretext, că apĕră ortodoxia în ţĕrile din Balcanî, face propagandă muscăléscă. Am spus la timpul sĕu, cum tóte qiarele române s'au lĕpădat de acest organ muscălesc, ba se credea până acuma, că nicî cercurile oficiale rusescî nu-l privesc cu ochî bunî. Cel puţin ambasadorul Rusiei din Bucurescî. Fonton, de câte orî venia vorba despre „Wostok“, îşî esprima nemulţumirea sa. Acuma pare, că s'au schimbat lucrurile, căcî étă ce s'a întîmplat: Redactorul numitului qiar, Ilicî, a trimis de Sf. Nicolae o felicitare ... că depune urările sale la piciórele tronului lui, ca al şefului Slavilor şi protectorului ortodoxilor. Ţarul a însărcinat pe ambasadorul sĕu din Bucurescî sĕ esprime mulţumita sa pentru felicitările trimise de Ilicî. Atenţiunea acésta neobicînuită, ce o dă Ţarul redactorului unui qiar, a cărui apariţiune a provocat atâtea îngrijirî, este fórte semnificativă şi se póte deduce din ea, că Ţarul sub masca unei protecţiunî religióse, urmăresce scopurile sale politice bine cunoscute în Orient.

*

Scirî sosite *din Bulgaria* ne înfăţişéză situaţiunea internă a principatului ca încurcată. Noul guvern disolvând Sobrania, se pregătesce de alegerî, şi după vechiul obiceiŭ pregătirile încep cu schimbarea şi permutarea prefecţilor. Pe de altă parte partisanii lui Karavelov au convocat un congres pe qiua de 8 Ian. v. — Nu mai puţin grea si încurcată este situaţiunea financiară a principatului, şi partidele politice nu vor cu nicî un preţ sĕ se înţelégă. — Unde mai rĕmâne, că Sarafoff cu partisanii lui umblă în ruptul capului sĕ se ridice de-asupra actualului comitet macedonean. Un nou qiar „*Delo*“ (Fapta) apărut de curênd, cere convocarea congresului macedonean, pentru-ca sĕ se alégă un alt comitet. Sarafoff e destul de şiret, el vré sĕ profite de actualele încurcăturî politice interne şi de nesiguranţa în care se află guvernul, ca sĕ ajungă érăşî preşedinte al comitetului.

*

Nicî într'o ţéră n'au ajuns Jidovii la atâta putere şi bogăţie, ca în Francia. In fine şi-au deschis şi Francesii ochii şi au produs *mişcarea antisemită*. Nu sunt încă nicî douĕ-qecî de anî, de când Drumont cu condeiul sĕu avêntat a făcut atenţî pe compatrioţii sĕi la primejdia cea mare, ce ameninţă patria francesă din partea Jidovilor. Şi astădî consiliul comunal din Paris este compus în mare majoritate din antisemiţî, o mulţime de societăţî s'au întemeiat în ţéră, carî tóte combat jidovismul. Adevĕrat, că era timpul suprem sĕ se facă acésta, căcî influenţa jidovéscă a ajuns la culme. Chiar şi între miniştri actualî sunt doi Jidovî, anume ministrul de justiţie şi cel de comerciŭ. La alegerile apropiate se speră, că antisemiţii vor pĕtrunde şi în parlament în numĕr mai mare, decât până acuma.

Serbările de anul nou în Bucurescî.

In qiua de anul nou a fost ca de obiceiŭ o frumósă serbare la Mitropolie, unde s'au rostit mai multe discursurî de felicitare la adresa Regelui. A vorbit Mitropolitul primat, preşedintele consiliului de miniştri, d-l D. Sturdza; preşedintele Senatului, Stătescu; preşedintele Inaltei Curţî de casaţie, Schina.

Étă cuvêntarea mitropolitului primat:

Sire!

Preţióse sunt qilele când noi Românii ne apropiem de Maiestatea Vóstră cu gândul şi inima spre a Vĕ ura cu tótă căldura anî mulţi plinî de sănĕtate şi de bucuriă pentru fericirea Poporului şi a Patriei în deobşte.

Clerul bisericei române şi eu personal, fiind într'o sfântă gândire cu întrégă naţiune, păşim cu încredere şi ne rugăm, lui Dumneqeu, în tóte împrejurările, pentru sănĕtatea Maiestăţei Vóstre, iubitul nostru Suveran.

Acum, la înoirea anului, étă-ne érăşî strînşî în jurul Maiestăţii Vóstre, spre a depune la piciórele tronului cele mai desĕvîrşite omagii de veneraţiune şi iubire, cu atât mai mult, cu cât noi toţî scim că geniului mare al românismului I-se cuvin sincere şi devotate închinăciunî, pentru tot ceea-ce în Inalta Sa înţelepciune a chibzuit şi chibzuesce spre fericirea Patriei şi a instituţiunilor ei.

Sfânta nóstră biserică naţională în deosebî, avênd a mulţumi Majestăţei Vóstre pentru tot binele din trecut şi cel care se va adăoga în viitor, aduce, prin mine prinosul mulţumirei sale în cea mai desĕvîrşită evlavie, rugând pe Cel A-Tot-Puternic, de repeţite-orî, sĕ înmulţéscă anii Maiestăţei Vóstre, ai Maiestăţei Sale Reginei şi sĕ ocrotéscă pe braţul Sĕu cel înalt Dinastia Română, spre slava numelui Luî şi a iubitei nóstre Patrii.

Sĕ trăiţi Sire!

Sĕ trăéscă Majestatea Sa Regina!

Sĕ trăéscă AA. LL. Regale Principela şi Principesa României, împreună cu drăgălaşii Lor fii!

Regele Carol a rĕspuns la felicitărî prin următorul discurs:

„Pĕtruns de adêncă recunoscinţă către Dumneqeu, pentru tóte binefacerile „pe carî El le-a revĕrsat asupra nóstră, în „anul care s'a închis, privesc cel nou cu „încredere, rugând pe Atotputernicul sĕ „ocrotéscă scumpa nóstră Ţéră şi sĕ o păzéscă de năcazurî. Incercările prin carî „am trecut în vremurile din urmă, ne-au „dat puterea ca sĕ strêngem tóte silinţele „nóstre, sĕ ne impunem chiar jertfe simţitóre, spre a preîntêmpina primejdiile „de carî Statul era ameninţat. Mulţumesc „la toţî carî au muncit şi au arătat atâta „bunăvoinţă în aceste împrejurărî seriόse. „Şi în anul acesta vom avea încă multe „greutăţi, însĕ cu sprijinul tuturor şi cu „energie le vom învinge şi asigura astfel „României un nou avênt, avuţie şi propăşire.

„Cu vie dorinţă că tot ce gândesc „şi simţesc, tot ce inima Mea cuprinde „pentru iubitul Meu popor sĕ se pótă împlini, Vĕ aduc mulţumirile Mele cele mai „sincere, pentru cuvêntările patriotice şi „pentru urările vóstre, aşa de calde, adresate Mie şi Familiei Mele, şi vĕ poftesc „din tot sufletul anî mulţî şi fericiţî.“

Cuvintele Regelui au mişcat pe cei de faţă şi au fost acoperite cu repetate strigăte de:

Trăéscă Regele şi Regina!

Trăéscă Familia Regală!

Nicî qile de sĕrbătóre,
Ci tot qile lucrătóre!
(col. *Alexandri* „Movila lui Burcel.“)

Decsteritatea poporului nostru în ale agriculturei e recunoscută. *La plug sĕ cunósce Românul*, — qice cunoscuta vorbă românéscă. — *Până nu-ţi pui în plug cu cineva, nu-l cunoscî*, qice tot graiul esperienţelor ţĕranului nostru.

Care-i inima, esenţa bunăstării plugarului român?

E *vita*.

Şi ce e *vita* plugarului român?

Fără multă bătaie de cap vom recunósce în *vita* românéscă substantivul latinesc **vita** (*vieţă*.[1])

Vita aşa-déră e *vieţa* plugarului român. Avem aicî o admirabilă şi caracteristică transiţiune de sens. Tot avutul, tótă starea, tot elementul de vieţă al ţĕranului român sĕ reasuméză în cea sfóră de moşie, în cea rugină de plug şi mai pe sus de tóte în cele câte-va *vitişóre* ale sale.[2])

E o *intimă* legătură după psichologia poporului nostru între ţĕranul român şi vitele sale. E o dragoste părintéscă, ce-o hrănesce agricultorul român faţă de vita sa, *dela care trăesce*.

Tótă poesia iubirei sale o varsă plugarul român în numirile desmierdătóre, ce le dă vitelor sale, pe carî le boteză cu numirî deosebite întocmai ca şi pe copilaşii sĕi.

Cercelica, mândriţa, furnica, frumósa, lunăica, mărtina, miercureana, miercuna, joiana, vinerica, sâmbotina, dumana, bălăica, brânduşa, ruşiţa, codălbiţa, murguna, viorica, pădurica, priiana, iepura, florica, mierliţa[3]) etc. etc. sunt numirile ce le dă Românul *văcuţei* sale.

Văcuţa îl hrănesce pe Român; acela însĕ, care cu o proverbială răbdare îi muncesce de diminéţa până séra, sĕ-i susţină avutul, — e *vita, boul*.

Bourel şi *bourean, vitişóră* îi qice plugarul român în graiul sĕu desmierdător; ér de botezat îl boteză cu o bogăţie întrégă de numirî: *bolocan, martin, lunaiŭ, miercurea, joia, vinerea, duma, plăvan, viorea, oprin, grosu, măgurean, codalb, codălbie', târziia, mocan, murgociŭ, galben pădurean, brebea, medelea, ruşaţu, rusu, găitin, porumbiel, boian, cercel, bălan, mândrilă, cerbu, priia, buzilă, ţintea, breazu, florean* etc.[4])

Décă vitişóra îl preocupă pe Român în trudnica luptă qilnică pentru esistenţă — tot vitele sale îl vor preocupa şi în graiul sĕu între tóte împrejurările vieţii.

E Românul îngrijat, năcăjit şi amărit: trebue, că l'a ajuns o mare nenorocire; ér după concepţiunea ţĕranului român póte fi nenorocire mai mare, decât sĕ ţi-se prăpădéscă cele câte-va vitişóre, din care trăescî?

Noi vom qice: *nu 'i sunt toţî boi, acasă* séu *nu-i e bine vacii*, ér el îţî va rĕspunde cu un fel nepăsătóre resignaţiune: *s'au dus boii dracului!*

Tóte observaţiunile sale făcute asupra boului, cele mai intemeiate, ce le are ţĕranul român, le transpune el asupra tuturor relaţiunilor vieţii omenescî. *E lungă limba boului dér nu póte vorbi*, qice graiul metaforic al poporului nostru. în loc de: ar avé multe de spus, dér nu-i dă mâna sĕ vorbéscă.

E răbdare, bunătate, resignaţiune, mai mult decât dobitocéscă, ceea-ce caracteriséză pe bou; mai pune, că e şi nătâng, greoiŭ, gros la cap. *Rabdă ca boul* va qice Românul de unul, care rabdă prostesce. *Bou* — spre deosebire de *măgar* — e după concepţiunea poporului nostru nu

---

[1]) *Vieţă* e formaţiune românéscă, cu suficsul *-eţă* din adjectivul *viu*, întocmai ca şi greţă din greu, albéţă din alb, dulceţă din dulce etc. — *N'are vită* se qice d. e. despre un stup de albine, cu sensul de n'are putere de vieţă. Aicî aşa-déră cuvêntul romanesc îşî mai păstréză sensul sĕu original etimologic de „*vieţă*“.

[2]). Urmele acestei transiţiuni de sens le aflăm deja în limba latinéscă vulgară. Aici întîlnim la *Plautus* substantivul *vita* cu sensul specific de: esistenţă, din ceea ce ţi susţiî vieţa, aşa d. e. reperire sibi *vitam* (Stich. 3,4,9) a'şi câştiga hrana, pânea de tóte qilele; de mea *vita* (Trin. 2,4,76) din, avutul meu. Acelaşi sens îl are şi grecescul *Βίοτος*.

[3]) După Jipescu, Opincaru, Bucurescî, 1881.

[4]) Jipescu op. c.

Regele Carol a dat pentru armată cu ocasia anului nou următorul ordin de di:

Ostași,

Cu anul ce începe astădĭ se împlinesce un sfert de veac, de când în capul vostru, prin vitejia și devotamentul ce ațĭ arătat, am dobêndit neatêrnarea țêrii și s'au reînviat timpurile gloriόse. Ațĭ dovedit că marile jertfe, ce țéra a făcut și face pentru iubita Mea armată, nu sunt zadarnice.

In anul ce se sfîrșesce, Mĭ-ațĭ dat plăcutul prilegiu de a vedé că urmațĭ, fără preget, a fi călăuzițĭ de sentimentul datoriei, al onόrei și al iubirei de patrie și că țéra, rĕzĕmată pe viteaza Mea armată, pόte privi viitorul cu încredere, ér eu pot fi mândru de ea.

Vĕ urez mai mulțĭ anĭ fericițĭ.

Dat în Bucurescĭ la 1 Ianuarie 1902.

SCIRILE DILEI.

5 (18) Ianuarie.

Cu ocasiunea anului nou primind din tóte părțile românescĭ căldurόse urărĭ și cuvinte de încuragiare și neputênd respuade fie-căruia în parte, adresăm tuturor amicilor și binevoitorilor noștri cele mai sincere mulțumirĭ.

Sêrbarea Bobotezei în Bucurescĭ. Etă programa pentru serbarea sf. botez în capitala română: La órele $11^1/_2$ dimin. se va sĕvêrși sfințirea apelor la pavilionul de pe cheiul Dâmboviței, de către I. P. S. S. Mitrdpolitul primat, cu clerul mitropolitan, în presența M. S. Regelui însoțit de A. S. R. Principele Ferdinand și încunjurat de Curtea regală. La acéstă ceremonie vor asista: d-nii miniștrii, d-nii presidențĭ și membrii ai corpurilor Legiuitóre, carĭ se vor afla în Bucurescĭ, înaltele Curțĭ de casațiune și de comturĭ, Curțile și tribunalele, corpul profesoral, d. primar al Bucuresciului cu consiliul comunal, Camera de comerț, ofițerii generalĭ și superiorĭ, carĭ nu vor fi sub arme și funcționarii superiorĭ ai statului. In momentul când I. P. S. Sa mitropolitul primat va pune sfânta cruce în apă, tunurile de pe délul Spirei vor da obicĭnuitele salve. După sĕvêrșirea rugăciunilor, M. S. Regele, încunjurat de statele majore, primesc defilarea trupelor în fața pavilionului ceremoniei.

Albumul României. In timpurile din urmă câțĭ-va fotografĭ amatorĭ au căutat sĕ fotografieze câte-va monumente din țéră, dér numai așa la întêmplare. Ministerul de instrucțiune publică a însărcinat, în 1863, pe un desenator anume Schenk sĕ schițeze monumentele țĕrii. Ministrul a ordonanțat suma de 50,000 lei, dér nu a rĕmas nimic în schimbul acestor banĭ. In 1880 Regele Carol a făcut o nouă încercare, însărcinând pe pictorul Satmari cu același lucru. Și cu tóte astea dice „Conservatorul", în afară de monumentele esistente, carĭ au scăpat de distrugĕtorul flagel al vremei, câte altele nu au pierit, fără sĕ lase în urma lor altă amintire, decât câte-va frase uitate și ele prin prăfuitele opere ale cronicarilor noștri! Suntem decĭ în drept de a ne bucura de albumul de tablourĭ apărut de curênd în Germania și semnat de d. *Al. Antoniu*, un fotograf amator care timp, de 10 anĭ necontenit a cutreerat România în tóte unghiurile și a adunat tóte elementele rĕmase în picióre ale archeologiei nóstre. Albumul apărut conține 100 tablourĭ, representând o parte din mănăstirile românescĭ cele mai importante, precum și câte-va tipurĭ din țéră. Tóte au texte esplicative. Ediția populară se presintă în condițiunĭ avantagióse. O sută de tablourĭ, cu text, pe hârtie velină, tóte elegant legate în pânză roșie, costă la olaltă 12 lei. Ediția de lux însĕ merită sĕ stea alăturĭ cu cele mai reușite opere similare din Occident. După acest prim volum, vor urma celel'alte două, conținênd fie-care câte 100 tablourĭ.

Dela Reuniunea femeilor române gr. cat. din Sâncel. Onorată Redacție! Subscrișii din încredințarea comitetului „Reuniunei femeilor rom. grec. cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii" facem următorul scurt raport:

Reuniunea la finea anului 1900, anul I al activității sale, a avut un capital de 857 cor. 23 fil., câștigat partea ca taxe dela membrii, parte ca contribuiri și parte din venitul tombolei aranjate la 3 Februarie n. 1901, care capital pe lângă tótă crisa economică, până la finea anului 1901 mulțămită Tatălui, ceresc s'a ridicat la suma de 1133 cor. 95 fil..

Membrii fundatori, femei cu tacse de 20 cor. numĕră Reuniunea 6, ér bărbațĭ cu tacsa de 10 corόne 4, între carĭ în anul 1901 am avut fericirea a înscrie și pe stimatul Dn. D-r. Eugen Bran, advocat în Teaca, născut în comuna Sâncel, și pe stimata sa soție Amalia născ. Șimon, ér între membrii ordinari s'a înscris stimata D-nă Cornelia Simon n. Bran din Sângeorgiul de Câmpiă, solvind taxa anuală de 2 corόne, pentru care sprijin memorații binevoitorĭ priméscă pe calea acésta mulțămita Reuniunii nóstre. Sâncel 14 Ianuarie n. 1902 *Maria Vlasa* presidentă *Vasile Smigelschi* secretarul Reuniunii.

Primejdia filoxerei. — Nici un ram al economiei nu e adi amenințat așa de greu în viitorul sĕu, ca gingașul ram al vieritului. Viile, cari pentru multe comune sunt isvorul de căpetenie de venit, sunt tot mai mult atacate de pustiitórea filoxeră. Până acum sute și sute de comune au fost sĕrăcite prin ivirea filoxerei în viile lor. Și ivirea urméză într'una. D-l D. Comșa, președintele harnicei „Reuniuni agricole române din com. Sibiului" a constatat în adunarea generală a acelei reuniunii, ținută la 3 Decemvrie a. t. în Aciliu, că una din cele mai mari griji ale economilor noștri trebue sĕ fie adi lucrările de premenire a viilor, înlocuind soiurile de vițe de ale nóstre, cu vițe cărora filoxera nu le póte face stricăciuni. Și îi îndemnă a nu aștepta până se vor vedé cu rĕul pe cap, ci de pe acum sĕ-și facă în tóte părțile și pe unde filoxera încă nu s'a ivit, școlĭ (pepiniere, sadnițe) de viță de vie americană.

Memoriile lui Crispi. In lumea diplomatică face mare sgomot publicarea hârtiilor și scrisorilor lui Crispi, printre carĭ se gĕsesc documente de mare importanță și de actualitate. Așa Crispi avù până la mórtea sa o poliție proprie în Vatican, care îl ținea în curent cu tot ce se petrecea în jurul Papei. Hârtiile mai conțin corespondența urmată cu contele Caprivi, fostul cancelar al Germaniei, cu privirea la reînoirea triplei alianțe, și documente interesante din timpul campaniei din Abisania, între cari s'ar afla și motivul demisiei lui Crispi, care n'ar fi altul, decât refusul defunctului rege Humberto d'a schimba pe generalul Baratieri.

Albanesii contra Austriei. Cunoscutul albanes din Italia, anume Bennici, a trimis diarelor italiene o scrisóre, în care protesteză contra celor publicate de diarul german „Frankfurter Zeitung", cum că Albanesii au încredere în Austria. Bennici dice, că Albanesii consideră pe Austria ca pe cea mai rea dușmană a lor, după Turcia, și că singurul program al lor este: Albania liberă și independentă.

Principele Ferdinand—slavofil. La balul dat în sala „Slavianska Beseda", de anul nou, prințul Ferdinand, care a fost proclamat membru de onóre al comitetului, a ținut un discurs în care a dis: „Primesc cu bucurie și cu orgoliu acéstă onóre și, ca slavist și slavofil, simt că voiŭ justifica încrederea d-vóstră. Trăiască Slavii!" I-s'au făcut ovațiunĭ. Asistau la serbare agentul rus Bachmetieff și câțĭ-va miniștrii.

Cértă și bătae în comitetul macedonean. Din Sofia se scrie, că au fost încăerărĭ sângeróse între membrii comitetului macedonean și adversarii comitetului. Trei inșĭ au fost grav rănițĭ.

Societatea ómenilor de sciință din Bucurescĭ va ține în curênd a 100-a conferință dela înființarea ei. Cu acéstă ocasie se vor presenta lucrărĭ făcute de membrii acelei societățĭ, cu privire la istoricul instituțiilor nóstre culturale.

Venitul pădurilor statului român pe exercițiul 1900—1901, care s'a închis la 30 Septemvrie 1901, a fost de lei 7.205,997 banĭ 36, față de prevederile budgetare, carĭ au fost de lei 5.000,000. Pădurile au dat de un *escedent* de *2.205.997 lei, 36 banĭ.* Tóte cheltuelile prevĕdute în budgetul anului 1900—1901, privitóre la serviciul silvic, au fost de lei 1.306.250, și anume: retribuțiunea personalului superior, al archivei, brigadierilor și pădurarilor lei 1.287.500. Ér lei 19.020 sunt cheltuelile diverse, precum: instrumente, furniturĭ, chirii, etc. Décă admitem, că întréga sumă prevĕdută în budget s'a cheltuit, venitul net al pădurilor statului pe exercițiul 1900—1901 a fost de *9.888,477* lei *36 banĭ*, ceea-ce ar face *lei 5, banĭ 40 pe an și pe hectar*; ér cheltuelile sunt de lei 1, banĭ 20.

Esportul ouĕlor din România a început sĕ se facă pe o scară întinsă. Principalul debușeu este în Budapesta, unde lada de 1440 de ouĕ se vinde cu 48 de corόne.

Afacerea misionarei Stone. După scirile din Constantinopole plecarea însărcinatului de afacerĭ dela ambasada de acolo a Statelor-Unite, e interpretată în cercurile diplomatice, ca o demonstrație ostilă Porței, din causa neliberărei misionarei americane Stone.

Turburărĭ sângeróse în Spania. Municipalitatea din San-Sebastien suprimând luptele de taurĭ, populația a bombardat cu pietrii localul primăriei și numĕróse alte case. Gendarmii și trupa intervenind, manifestanții au tras focurĭ de arme. Sunt mulțĭ rănițĭ. S'au făcut numĕróse arestărĭ.

Max Regis, cunoscutul agitator antisemit, a fost arestat spre a face osânda de trei anĭ închisóre, pedépsă provenită din transformarea amendilor la carĭ a fost condamnat, fiind-că n'a plătit amendile ce i-a dat tribunalele pentru diferite delicte de pressă.

Prințul Henric în America. Din New-York se comunică, că prințul Henric al Prusiei va fi primit la debarcare de un representant al lui Roosevelt, p reședintele republicei. Tunurile vor trage 21 de focurĭ. La Washington prințul va fi primit de Roosevelt, care îl va învita sĕ fie óspele națiunei. I-se va da un mare banchet la care vor fi învitate tóte notabilitățile Flota americană va eși în largul mărei înaintea yachtului „Hohenzolern".

Balonul cu cârmă. Santos Dumont va încerca dilele acestea sĕ se ducă de la Montecarlo la Calvi, în insula Corsica, cu balonul cu cârmă, inventat de dênsul. In cas de reușită, îșĭ va urma călĕtoria în Algeria.

Timpul, care până acuma nu s'a arătat de loc așa, ca sĕ-țĭ facă impresia, că ar fi érnă, în fine s'a rĕsgândit și a inceput a fi mai frig. Din tóte părțile ne vin

---

idiotul ordinar, ci omul gros la cap, greoiŭ, neîndemânetic, cu care nu te poți ajuta, cel lipsit de energie; de aicĭ cu un fel de nuanță de *eufemism* poporal: *boul lui Dumnedeu*, întocmai precum se dice de omul prea blând: mielul lui Dumnedeu.

Sĕ dă, ca boul la brazdă sĕ dice de omul, care sĕ deprinde la ceva mai mult de nevoie, decât de voe bună. *A se da la brazdă* în graiul metaforic al poporului nostru atât și însemnéză, cât: a se deprinde cu ceva, așĭ veni în fire.

De *brazdă* vorbesce poporul nostru nu numai la pământ, ci preste tot, unde e vorba de urme adêncĭ, ca efect al unei acțiunĭ puternice. *Față brăzdată* va fi o față încrețită de valurile vieții. O vorbă bine cumpănită *brăzdéză* adênc inima ascultătorului. Fulgerul *brăzdéză* văsduhul; lopețile *brăzdéză* valurile apei etc. etc.

Metafore scóse din sfera vieții agricole-pastorale sunt și espresiunile, în carĭ întîlnim verbul *a pasce*, ca d. e. te *pasce* pĕcatul, te *pasce* mórtea, adecă te pândesce, te urmăresce pĕcatul séu mórtea. *Pasce* vêntul — se dice despre unul, care vrea sĕ facă un lucru imposibil.

Nu numai frascelogia de tóte dilele a țĕranului nostru e plină de metafore scóse din sfera vieții agricole-pastorale, ci avem chiar terminĭ singuraticĭ agricolĭ-pastoralĭ, carĭ cu timpul s'au generalisat ca sens în graiŭ.

Cine sĕ mai cugetă astădĭ la *vênătóre* audind cuvintele *sbucium* și *scornesc?* Și de fapt amêndouĕ verbele după originea lor etimologícă aparțin terminologiei vînătorescĭ a poporului nostru. Intr'unul vom recunósce substantivul *bucium*, ér în celălalt substantivul *corn*. Amêndouĕ după sensul lor original voesc sĕ esprime mișcarea, turburarea, ce o provócă în fiarele sĕlbatice audul cornului și al buciumului vênătorilor, carĭ aranjéză haita.

Tot așa stăm și cu vre-o câțĭ-va terminĭ agricolĭ-pastoralĭ. In verbele *acăț* și *atârn* trebue sĕ recunóscem substantivele *cață* (un băț cu cîrlig în vêrf, cu care sĕ prind oile) și *tîrnă* (coș pentru merinde). Aceașĭ formațiune o vedem și în verbul *atăgârț* din *a* (= lat. ad.) + *tăgârță* (traistă pentru merinde.) Cuvintele carĭ la început au avut un sens specific ciobănesc, astădĭ șĭ-au generalisat cu totul înțelesul.

Animalul, care îi bate mai mult la ochĭ țĕranului prin firea sa neastîmpĕrată e *capra.* Capra fiind animalul cel mai *caprițios*, numele ei încă a servit în unele limbĭ pentru indicarea omului cu toane. Ital. *capriccio*, franc. *caprice* și neologismul românesc *cupriț* au ca trupină tocmai substantivul *capra.*

Graiul poporului nostru încă cunósce o formațiune analógă. Cuvêntul **pîrțag** (furie, mânie cu toane) nu e decât o formațiune din **pîrciŭ** (țap) după analogia substantivului de același sens (sinonim) *arțag.* Cuvintele le și întêlnim de regulă la un loc în graiul poporului nostru: „*arțagul* îșĭ găsesce *pîrțagul*".

Mai amintesc douĕ esemple: a merge *de-an* **boulea**, adecă încet, (= ca *boul*), și a se da de-a **berbeleacu**, adecă rostogolindu-se (= ca *berbecii*, când se bat în capete.)

Agricultura e esența vieții poporului nostru în tóte ale sale, în di de muncă și în di de sĕrbătóre. Mai tóte festivitățile principale ale țĕranului nostru sunt de caracter *agricol*

Amintesc numai **„Plugușorul"** caracteristicul obiceiŭ românesc din preséra anului nou.

În preséra și diua anului nou se fac urările de fericire și binecuvêntare pentru anul ce vine. Ce'șĭ póte dori țĕranul român pentru anul, ce sĕ începe, décă nu un an mănos, o recoltă bună?

Sĕ pornesce decĭ o cétă de tinerĭ, cu un plug adevĕrat séu în miniatură séu cu un „*buhaiŭ*" (taur), și plesnind din bice și sunând din clopote, sĕ face *urarea plugului* pentru anul nou într'o hazlie istorióră domestică, în care sĕ spune, cum dom-

sciri, că un strat de zăpadă a acoperit sěměnăturile. Diarele din România încă scriu că și acolo timpul a fost până acuma fórte favorabil, ér zăpada, ce a cădut este salutată cu viuă bucurie. ca o podóbă ce va încadra în mod vrednic cel puțin ultima sěrbătóre din ciclul Crăciunului, adecă Bobotéza cu solemnitatea sfințirei apei. Cel puțin Bobotéza va fi deci albă, décă Crăciunul și anul nou au fost negre.

Răpitorii de fete. Destăinuirile pressei în cestiunea bandei internaționale a răpitorilor de fete, au produs efectul dorit. Diarele francese aduc scirea, că din inițiativa lui Delcassé, ministrul de esterne al Franciei, se va convoca în curênd o conferență la Paris, în care se va decide asupra mijlócelor de luptat în potriva acestei bande. La conferință va fi învitat și guvernul român.

Prinderea a trei bandiți. Cei trei îndrăsneți bandiți, carĭ au evadat din penitenciarul din R.-Sărat, au fost prinșĭ într'o pădure din apropierea orașului. Aceștia sunt Nae Dimitrescu, un tîněr de 28 anĭ, condamnat pentru diferite tâlhării, Ion Hîrmuz și Nicolae Gheorghe implicațĭ într'un furt cu spargere. De cu diminéță autoritățile au fost însciințate, că bandiții au fost vědutĭ în pădurea Sinaei. Imediat o poteră s'a format și o bună parte din pădure a fost încunjurată. Îndată-ce bandiții au fost zărițĭ, ei au fost somațĭ sě stea. Soldații traseră câte-va salve în aer. Nae Dimitrescu vědênd primejdia mare pentru dênsul, strigà sě nu se tragă, că se predă. Toțĭ trei bandițiĭ, legațĭ cot la cot, au fost readușĭ la R.-Sărat.

100 anĭ. In cursul lunei curente se împlinesc 100 anĭ de când Napoleon cel Mare a creat ordinul „Legiunea de onóre“.

Dunărea s'a umflat atât de mult în părțile de jos ale Ungariei mărginașe cu Serbia, încât s'a revěrsat pe ambele malurĭ, causând pagube enorme.

In Brüx (Boemia) s'a întêmplat o mare nenorocire într'o mină. S'a revěrsat anume apa și a înecat 44 de lucrătorĭ. Au rěmas věduve 31 de femei și orfanĭ 84 de copii.

Cărțile poștale s'au scumpit de cate-va dile cu 1 b. Aceia, carĭ obicînuesc a trimite ilustrate, sě observe acest lucru, căcĭ altfel primitorii trebue sě plătéscă îndoit diferența.

În Clușiu a fost omorît în 14 c. un factor poștal, care împarte banĭ. Ucigașii au fost douě calfe de têmplar cu numele Friedrich și Szöcs. Ei aveau de gând sě-l jefuéscă, dér au fost prinșĭ. Nenorocitul factor se chema Bürger Carol și lăsà în urmă-i o věduvă și doi copii.

Metșnikof, așa se numesce un barbier rus, care a descoperit un baccil, care dice, că mănâncă colórea pěrului și-l face pe om sě căruntéscă. Acuma e vorba sě se găséscă și lécul, care sě omóre acest baccil, și atuncĭ pěrul îșĭ va păstra până la bětrânețe colórea tineréscă. Metșnikof până acuma n'a descoperit, decât numele acestui leac. El dice, că se va chema „pigmentofag“. Dér ce ne folosesce nouě numele, décă nu avem lécul?

Corul bisericei române gr. or. din Brașovul vechiŭ, va aranja o petrecere poporală, Duminecă, în 6 Ianuarie v. (19 Ian. n.) 1902 (diua de Bobotéză), în sala Hotelului „Central Nr. 1“ din loc. *Inceputul la 7 óre séra.* Corurile se dirigéză de d-nul N. Oancea jun. După producțiune urméză dans, începênd cu „Călușarul“ și „Bătuta“. Prețul de întrare: de persónă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul corului dela Biserica Sfintei Adormirĭ din Brașovul-vechiŭ. Suprasolvirĭ și oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale publică. Bilete se află de vêndare la d-nul N. D. Eremias și séra la cassă.

Musica orășenéscă va da Duminecă în 19 Ianuarie un concert la Hotel Europa sub conducerea capelmaistrului Max Krause. In variatul program vedem și *„Fantasia asupra melodiilor românescĭ“* de Caudela. Inceputul la órele 8. Intrarea 60 banĭ.

Avis. Prin acésta se face cunoscut. că premiile gratuite la Calendarul revistei *„Lumea Ilustrată“* au fost deja distribuite acelora carĭ au deslegat șarada cuprinsă în acest Calendar. Décă cine-va n'a primit încă premiul, sě-l céră séu dela librăria W. Kraft, din Sibiiu séu dela librăriile N. Ciurcu și H. Zeidner din Brașov.

Cura băilor de burueni depurative „Dinșoreanu“ Ploescĭ. Cu acéstă cură ușóră de aplicat și de urmat se póte restabili orĭ-ce suferind, de orĭ-ce bólă, în orĭ-ce timp al anului, fără témă de rěcélă. La bólele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralisie totală séu parțială. hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănětății. Cei carĭ se pot acomoda în locuința lor, se pot curarisi singurĭ acasă, după o instrucție specială bólei cerută de suferind. Consultul prin corespondență fără instrucție e gratuit, asemenea e gratuită și instrucția pentru cei ce vor dovedi, că sunt sěracĭ fără mijlóce. La casurĭ grave, unde mórtea ar amenința viéța, și medicina nu mai póte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol mě póte chema orĭcine telegrafic. *Dinșoreanu,* physiolog-hidropat.

Diamantul cel mai mare s'a găsit în Durbon, colonia Cap, greutatea lui este de 275 grame, colórea gălbue, dér valórea lui e colosală, se evaluéză la circa 3 milióne de coróne. Ca sě ne facem o închipuire, ce sumă mare este acésta, se vede mai bine d'acolo, că pentru acest preț se póte cumpěra 5 milióne cutii de bombóne a lui Réthy.

Incercărĭ și resultate. Suferințele de șoldină și cele reumatice provenite din rěcelĭ sunt cunoscute ca bóle din cele mai durerόse și din pricină fiind-că încercările de cură, ce se fac adesea timp de 10 anĭ și mai bine ba chiar și întrebuințarea celor mai renumite băi, rěmân fără resultat. Este important pentru orĭ și cine a sci, că esistă un mijloc probat, care vindecă suferințele și acelor bolnavĭ, carĭ în timp de 10—15 anĭ au făcut încercărĭ de cură fără nicĭ un resultat, dér nicĭ ameliorarea suferințelor n'a putut ajunge. Acest mijloc este alifia pentru șoldină, care se prepară în farmacia lui Bela Zoltan în Budapesta (colțul dela strada Setatér și Szabadságter), care în urma încercărilor în stabilimente de bolnavĭ atât interne. cât și esterne de diferite autoritățĭ medicale și mulțime de scrisorĭ de mulțumire, s'au declarat ca neîntrecută.

Dela comună. În ședința de Miercurĭ a representanței orașului Brașov, s'a sěvêrșit mai întâiŭ sub președința d-lui vice-șpan Dr. Jekel alegerea unui al treilea amploiat de contabilitate la primărie. Dintre 12 concurențĭ au fost candidațĭ 5 inșĭ. Fiind 99 voturĭ Fr. Derner a primit 48 voturĭ, ér Pfaff 45 voturĭ. Derner fù ales. După aceea a continuat ședința sub presidiul d-lui primar Fr. Hiemesch.

Membrul H. Aronsohn găsesce, că Brașovul n'a fost luat în sémă cum se cuvine la stabilirea mersului drumurilor de fer, deóre-ce celelalte orașe din Ardeal au mai multe legăturĭ de tren cu Budapesta, decât Brașovul. Întrébă pe primar, décă este înclinat a face o representație în privința acésta la ministeriu. Primarul a promis, că va face.

Magistratul (primăria) face cunoscut, că negocierile sale pentru reînchiriarea clădirei nr. 63 din strada Porții, unde se află oficiile orășenescĭ, n'au avut până acuma resultat, deóre-ce presbiteriul cere o chirie în total de vre-o 15,980 coróne, care sumă representă o dobêndă de 5% dela un capital de 265,000 coróne. De aceea magistratul propune sě se clădéscă o nouă primărie pentru care scop i-ar ajunge un capital de 400,000 coróne. Noua primărie sě fie clădidă în locul, unde este berăria orașului (Str. Porții). Comisiunea permanentă propune, ca clădirea sě se facă pe locul unde stă sfatul de adĭ în piéță.

În desbaterea ce a urmat, s'a vorbit despre locul unde sě fie clădită noua primărie. K. Fabricius doresce sě se zidéscă pe locul dinaintea porții de odinióră din Str. Vămei. I. Copony e pentru locul dintre cafeneaua dela promenada și cimiteriul evang. Dr. Baiulescu vorbesce pentru clădirea primăriei în piéță pe locul ei istoric și după dênsul mai toțĭ sunt de aceeașĭ părere. I. Pușcariu propune a-se face clădirea la pólele Străjii.

În fine s'a decis, sě se refuse ofertul presbiteriului și s'a hotărît în *principiu clădirea unei nouě primării,* și ca o comisiune ai căreia membri îi va numì primarul sě studieze cestiunea locului de clădire, avênd în vedere în prima linie locul de acuma al sfatului, și sě schițeze un program de clădire.

Craniul lui Petöfi.

Adĭ se împlinesce sěptěmâna, de când a sosit în *Blașiŭ* membrul „societății-Petöfi“ Kery Gyula, ca sě vadă pretinsul craniu al poetului maghiar Petöfi, care a cădut în vara anului 1849 în lupta ce a avut'o Bem cu generalul rus Lüders la Sighișóra.

Craniul acesta e proprietatea gimnasiului din Blașiŭ și istoricul lui e, pe scurt, următorul:

Un anumit Bernard Reichenberger era la 1848 medic-chirurg în armata austriacă. El fù trimis cu miliția austriacă sě îngrópe cadavrele de pe câmpul de luptă. La marginea unui șanț, se dice, a dat de trupul lui Petöfi, pe care-l cunoscea. Reichenberger a despărțit capul de trup, l'a pus într'o traistă și curățindu-l, l'a păstrat ca suvenire. Ii era frică sě descopere secretul. Pe la anii 60 Reichenberger, medic în Blașiŭ, a dăruit craniul gimnasiului din Blașiŭ, spunênd numai atât, că este al unui oficer rebel ungur. Inainte de mórtea lui (1895) Reichenberger a încredințat secretul, nepotului sěu Fischer, amploiat la procuratura din Sibiiu și prin acésta s'a aflat acum în urmă. unde se află pretinsul craniu al pactului.

*

Istoria cu craniul lui Petöfi numai puținĭ dintre Maghiarĭ o cred de adevěrată. Fisolgăbirěul Albert *Maurer* din Sighișóră scrie lui „Magyarország“, că după părerea lui, cercetările cu greu vor avé resultat positiv. Numitul *Fischer* (nepotul lui Reichenberger) i-a spus înainte cu câțĭ-va anĭ, că Petöfi a cădut *din jos* de Sighișóra, pe când după datele de până acum, Petöfi n'a putut sě cadă decât *din sus* de Sighișóră, între Feheregyhaz și Hașfalěu. Locul designat de Fischer însě îl țineau ocupat „împěrătescii“.

Acelașĭ solgăbirěu *Maurer* a avut dilele acestea o convorbire cu *Fischer,* care a spus, că informațiunĭ aměnunțite despre craniu nu are. Chirurgul Reichen-

---

nul casei a eșit la câmp, a arat, sěmânat, secerat din belșug, dér pornind sě macine, mora s'a speriat de atâta bogăție și belșug, a fugit și numaĭ cu greutate a putut fi prinsă și silită sě macine.

Așa e obiceiul de anul nou la poporul nostru,

C'așa-i legea din bětrânĭ,
Din bětrâni, din ómenĭ bunĭ!

E un obiceiŭ străvechiŭ *„Plugușorul“* la noi, care ne amintesce anticile *Saturnale* și *Opale,* festivitățĭ bogate ale străbunilor noștri, aranjate în cinstea lui *Saturnus* (deul sěmânăturilor) și al soției sale *Ops* (deița bunăstării și al belșugului) tot la finea lunei Decembre și începutul noului an.

Saturnalele erau un fel de aniversare a epocei *de aur,* epoca vieții patriarchale agricole, epoca domniei lui Saturnus, când omul n'a sciut ce-i lipsa și amarul. A trebuit sě vină epoca *fierului,* ca de-odată cu ea sě se pornéscă și povoiul miseriei, — vorba poetului nostru:

Unde trece drum de fier,
Tóte cântecile pier!

Și totușĭ ce rost, ce noimă are umblarea cu *„plugușorul“* tocmai în miedul, în dricul iernei, în gerul botezii, la *anul nou?*

Un obiceiŭ analog sě serbéză în unele părțĭ la poporul nostru la începutul primăverii, la Pascĭ în luna lui Martie. Atunci mai e reson sě umbli cu plugul.

Noul an **agricol** după vechiul calendar roman. precum sě scie, se începea nu cu luna lui Ianuarie, ci cu luna lui *Martie.*

E probabil, că umblarea cu plugul la Pascĭ în cap de primăvară, e o tradițională reminiscență la poporul nostru, de când anul nou se începea încă cu luna lui Martie. Mai târdiu generalisându-se *anul nou civil,* care sě începea cu Ianuarie, obiceiul *„plugușorului“* — potrivit după natura sa numai pentru o lună de primăvară — s'a transpus și el la începutul lui Ianuarie, acum începutul oficios al anului; și așa a rěmas mai preste tot până în diua de adĭ și la poporul nostru.

Nicolae Sulică.

Pilat.

Cu nasu subțire, ascuțit și roșu, cam ghebos, cu ochii bulbucațĭ, piezișĭ și purure mișcându-i — ca și când s'ar teme de vre-o primejdie — așa l'am pomenit pe bětrânul Pilat.

Nu eu îi dau numele ăsta, i-l'au dat ómenii din sat și încă — fórte nimerit.

Nimenĭ nu-țĭ va spune un cuvênt bun despre bětrânul, nicĭ chiar ginere-sěu.

Biet ginere! A tot așteptat sě închidă Pilat ochii, ca sě pună mâna pe averile cele marĭ, ce le ascundea hoțomanul de el pe sub cărămidile dela casă, prin pod, grajd, pe la tésc și cine scie prin ce locurĭ ascunse.

De vre-o șése anĭ l'a lovit o bólă în piciorul stâng, a zăcut vre-o doi anĭ de dile, de nu s'a sculat de pe pat, și totușĭ par'că el are sě îngrópe satul.

— Nu-i dreptate, socrule, d-ta sě ai atâta și eu sě n'am nimic. Séu morĭ mai curênd, ca sě moștenesc și eu ceva, séu dă-mĭ și mie parte dréptă.

— Ei mě, dér mult îțĭ mai stă capul la creițarii mei. Ițĭ spun. mě, că n'am mě, n'am nimic, dér nimic, nicĭ cu cât sě-mĭ cumpěr lemnușe, de șed în întunerec! De unde sě-țĭ dau?

Și așa de repede i-se mișcau ochii în orbite, de gândeai, că e vre-un lucru slab.

— Sě scii, că de vei murì mai curênd decât mine n'am sě te sărut măcar, dise ginerele cu tótă resignația. El vedea bine, că după Pilat póte numai copiiĭ copiilor lui de vor moșteni ceva.

Tótă lumea vorbea, că are banĭ cu ferdela, că-i dă cu camată ne mai pomenită, că prin toțĭ pěreții dela casă sunt numai banĭ și banĭ.

Și lui nu-i dă nimica.

De abia o mai încurcă în cele datorii — are o grămadă de copii, și hoțu de Pilat nu-i dă un měr putred. Rugatu-s'a cu binele, amenințat'a, început'a cu pilde din Biblie, tóte n'au folosit nimica. Pilat ținea una: N'am și n'am.

Nu scia el pentru cine adună hoțu ăsta de cămătar?

A avut patru copii, doi ficiorĭ și douě fete. Pe cel mai mare s'a hotărît, după multă chibzuială, sě-l dea la învěțătură. Era un băiat frumos, Dómne, cum arare-orĭ se vede; plin la față și roșu, ca un bujor. Tóte fetele i-ar fi mâncat din gură.

Înzadar, căcĭ nu prea avea cap copilul. Învěța greu, dér îșĭ da totă silința, sě nu rěmâie înděrět. Pilat l'a încvartirat în „miheiul“ (atelierul) unui ciobotar, dur-

berger i-a declarat hotărît, că n'a comunicat museului, ce fel de craniu este acela, pe care-l dăruesce; Reichenberger nu i-a spus de unde cunósce pe Petöfi și la care parte a corpului a fost rănit.

La asta „Magyarország“ dice: „Avênd în vedere datele acestea, e greu de a-se stabili, că óre bĕtrânul Reichenberger când a spus nepotului sĕu Fischer istoria craniului lui Petöfi, nu și-a închipuit numai în fantasie, că acel craniu este într'adevĕr al lui Petöfi? Se póte, că a fost craniul altui luptător maghiar“.

*

De altă parte d-l *Iosif Sterca Șuluțiu* scrie în „Tribuna“ dela 18 Ianuarie între altele:

„Am vorbit eu însu-mĭ de multe-orĭ cu Reichenberger despre evenimentele din 1848/49, dér că dênsul ar fi fost de față în 31 Iulie 1849 în lupta dela Feheregyház, *n'a amintit nicĭ odată.* Nicĭ a fost posibil, din simplul motiv, că *regimentul român de graniță, în care Reichenberger servise ca chirurg, în acel timp în contra Maghiarilor n'a luptat.* Mai mult, *batalionul* prim, în care Reichenberger era chirurg, ér comandant era majorul Ribel, *era aruncat peste graniță în România,* de unde s'a reîntors numai mai târdiu. Mai departe este documentat până la evidență, că Petöfi n'a purtat uniformă, — ast-fel *povestea* cu tăierea capului lui Petöfi *devine ridicolă*“.,..

Ce este așa-dér adevĕrat din istoria cu „căpățîna“?

Instalarea preotului din Hĕlchiu.

— Ianuarie 1901.

În diua de 29 Dec. v. a. tr. s'a sĕvêrșit instalarea și primirea noului preot al comunei Hĕlchiu Teofil Roșca. — Di de praznic a fost pentru noi diua acésta. Încă de Vinerĭ diminéța. cu veselia pe fețele lor parochienii noștri au pus la cale cele trebuinciόse pentru primirea festivă. O trăsură trasă de patru cai sprintenĭ și drăgălaș împodobită de fetele nóstre cu florĭ și cu funde în diferite colorĭ, avea se aducă pe iubitul nostru preot.

Sâmbătă diminéța la 9 óre a plecat din Brașov părintele nostru cu stim. sa soție și cu prim-epitropul, care se dusese spre întêmpinarea lui. La podul Ghimbășelului trăsura era așteptată de un banderiu format din peste 70 de călărețĭ și 8 trăsurĭ. Frumoșii călărețĭ îmbrăcațĭ în drăgălașul nostru port românesc, aveau căciulile împodobite cu pene de curcan și funde colorate le fluturau de pe umerĭ. In fruntea convoiului mândru se afla într'o trăsură conducĕtorul festivității d-l Vasile Craiovean, fiiul rĕposatului nostru părinte I. P. Craiovean, și iubita sa mamă, vĕduva preotésă.

La 10 óre diminéța trăsura cu noul preot a întrat în comună în sunetele clopotelor bisericii, trecênd prin rêndurile porului sĕrbătoresce îmbrăcat, care eșise cu mic cu mare întru întêmpinarea preotului. Urale nesfîrșite de „Sĕ trăéscă“ eșiau din piepturile tuturor, ér femeile și fetele române și sasce aruncau florĭ în trăsură. Bucuria și veselia parochienilor noștri era mare.

În dreptul caselor parochiale, învĕțătorul Iordan Curcubĕtă a bineventat pe cel sosit și cu dor așteptat, ér acesta adênc mișcat de entusiasta primire și emoționat, mulțumi în căldurόse cuvinte parochienilor și conducĕtorilor lor pentru primirea atât de însuflețită, probă a dragostei sincere, ce se găsesce în sînul lor.

S'a dat un frumos banchet în cinstea noului nostru preot, care a durat până 'n zorĭ.

Dea Dumnedeu, ca dragostea caldă arătată de Hĕlchienĭ noului preot, sĕ rĕmână până în sfîrșit neschimbată și tot atât de sinceră spre înaintarea parochiei nóstre și spre lauda Domnului.

Un Hĕlchian.

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Petrecerea din Bod. — A doua di de Crăciun tineretul din Bod a dat o petrecere, care fù înpreunată cu producțiunea teatrală sub conducerea harniculuĭ preot-învĕțător Vasile Mereț. A fost o séră nespus de frumόsă la care a asistat fόrte multă lume locală și de prin înprejurimĭ. Plugariĭ diletanțĭ au jucat piesele: „Otrava femeiéscă“ și „Vlăduțul mamei“. S'a rîs mult, căci toți s'au achitat convenabil de rolurile lor.

'Ți-era mai mare dragul sĕ asculți pe acești actori improvisațĭ, carĭ și'au lăsat póte afacerile dilnice numai din dragostea de-a face sĕ petrécă pe conlocuitoriĭ lor și pe alți streinĭ, carĭ au bine-voit sĕ asiste.

In numele celor carĭ au gustat humorul acestor comediόre hazlii mulțumesc interpreților pentru fericita ocasiune, ce ne'au procurat și-le doresc pentru viitor o reușită și mai frumόsă.

D-l preot-învĕțător V. Mereț. care de vre-o câțĭ-va anĭ aranjéză astfel de serate și-a arătat și de data asta dragostea cu care îi place sĕ muncéscă în mijlocul poporenilor sĕi sprijinit de simpatia tuturor.

Petrecerea a decurs cu multă animație și voe bună.

După terminarea producțiuneĭ teatrale s'a început jocul cu „Călușerul“ jucat de-o cétă de tinerĭ voinicĭ, îmbrăcați în costume naționale.

In pausă s'au ridicat mai multe toaste dintre cari relevez pe cel al D-luĭ învĕțător Cherciu, care cu multă sinceritate a închinat pentru όspețiĭ venițĭ de prin satele vecine.

A fost apoi un moment înălțător de suflet, când cincĭ rêndurĭ de horă se strîngiau și sĕ lărgiau în tactul musiceĭ, ca nisce vălurele leneșe mișcate de vînt. Era un tablou, care'ți fermeca privirea și'ți născocea nisce sensațiĭ adormitóre, căcĭ de multe-orĭ te pomeniaĭ pierdut cu gândurile cine scie pe unde și nu mai vedeai, decât mișcare drăgălășenie și frumusețe.

Conducătorilor ăstor fel de petrecerĭ le dorim și pe viitor muncă spornică și un dor mai înfocat de-a da poporuluĭ sĕ guste din plăcerile artei.

Zah.

*

Onόrată Redacțiune! In 9 Ianuarie st. n. 1902 corpul învĕțătoresc din *Zĕrneștĭ*, a aranjat o producțiune poporală musicalo-teatrală.

Producțiunea a constat din cincĭ puncte, între cari au fost două coruri: „Etă diua triumfală“ de W. Humpel și „Sus opincă“ de I. Vidu, ambele coruri formate de țĕrani din comuna nόstră. Aceste cântărĭ au fost esecutate cu destulă precisiune, cu deosebire ultima „Sus opincă“ a plăcut mult publicului și la cerere a fost repetată.

Poesia „La oglindă“ de G. Coșbuc a fost bine predată de Emilia St. Garoiu. Reușit a fost dialogul: „Beutura îl sĕrăcesce și'l desonoréză pe om“ de Domețiu Dogariu, predat de țĕraniĭ Stan Șelaru representând pe bĕtrânul Dumitru și Neguș Șelaru ca nepot. Ambiĭ și-au învĕțat și esecutat bine rolurile.

Punctul final l'au format „Cârlaniĭ“ vodevil de C. Negruzzi, în care au jucat țĕraniĭ: Neculae Șenchea (Terentie), Ștefan Micudă (Miron), Ion Nec. Dan (Lionescu) și fetele de țĕran: Valentina T. Staicu (Vochița, soția luĭ Terentie) și Ana Stef. Crăciun (Domnica soția luĭ Miron). Prestațiunea diletanților a fost rĕsplătită cu aplause repețite.

Ea ni'a dat tot odată dovadă, că poporul nostru posedă destulă inteligență, ca sĕ se scie afla în tóte imprejurările și că puțină ostenélă pentru instruirea lui ajunge, ca el sĕ satisfacă așteptărilor.

Succesul atât moral, cât și material al acesteĭ producțiunĭ, avem a'l mulțumi corpului didactic din Zĕrneștĭ, și în special d-lor învĕțători: Niculae Pană, Niculae Sperechez și Aron Mețian, cari n'au cruțat nici o ostenélă în instruarea diletanților.

Încheiu acest raport în speranța, că buna reușită a petreceriĭ nóstre va servi ca îndemn pentru aranjarea cât mai des de astfel de petreceri și în alte comune românești, ér corpului didactic din ZĕrneștiĬ îi dic la revedere la proxima producțiune.

bubu.

SCIRI ULTIME.

Budapesta. 17 Ianuarie. In sînul membrilor congresului pentru autonomia catolică a produs sensație declarațiunea episcopului rom. cat. din Ardeal, contele Gustav *Majlath*, că nu primesce proiectul comisiunei de 27 fiind că din decursul de până acum al desbaterilor nu póte lua garanția, că amendamentele, ce le-ar propune episcopii vor fi primite de congres.

Bruxella, 17 Ianuarie. Alexander *Rawilson*, curierul secret al Regelui Eduard, a sosit aicĭ și după-ce a înmânat guvernului un document fόrte important, s'a reintors la Londra. — Se vorbesce, că conducĕtorii Burilor continuă negocierile de pace și nu e de loc imposibil, ca pacea sĕ se încheie cât mai curênd.

mea cu inașii într'al doilea etagiu al unui pat puturos și rĕu. De mâncare îi mai trimitea o mătușe a băiatului, că de nu pierea de fome.

Odată pe lună venia și Pilat la oraș, îi da lui Nică 10 cr. legându-i de inimă, sĕ nu cum-va sĕ-i cheltuiescă toțĭ, că-l schilăvesce. Când venea érășĭ, apoi îl întreba rênd pe rênd, ce a făcut cu banii și câțĭ mai are. Bietul Nică, de frică, dicea că mai are 5.

— Apoi ți-s destui până voiŭ mai veni, dicea luându-șĭ bâta în mână și apucând drumul desculț — călțunii și-i punea în traistă — cătră casă.

Avea planurĭ marĭ cu Nică.

— Il fac notarĕș, eu voiŭ fi „sameș“, voi chivernisi banii satului, mĕ vor alege curator la biserică, și étă toțĭ banii din comună în mânile mele.

Când îi voiŭ numĕra pe toțĭ, voiŭ pune creițarii în puiețul din stânga, pițulele în cel din drépta, zloții la mijloc, apoi hârtiile rênd pe rênd...

Îl scuturau frigurile.

Dér într'o di intră Nică în casă pierit de tot. L'au trimes, sĕ mόră acasă. Tușea și nădejdea era la Dumnedeu. Din tot ce-l împodobia, numaĭ colόrea ochilor i'a mai rĕmas, dar s'a șters și din acésta vioiciunea și sănĕtatea.

— L'au omorît, dicea lumea, s'a sfîrșit un lujĕr de băiat, nu-l rabde D-deu de caiafă. Acum rόdă baniĭ, până îĭ s'or împietri în rânză.

Pilat era nĕcăjit, că Nică a venit înainte de împlinirea anului.

— Ei, acuma sé *mĕ cheltuiesc* încă cu o cale?

La medic nici nu sĕ gândea.

— Doftor e cel de sus, ăla vindecă tóte bólele; — își învîrtea ochiĭ în tóte părțile, apoi eși încovoiat pe ușă.

Tóte cheltuielile cu leacurile și medicii le-a purtat mătușă-sa până ce într'o bună diminéță s'a stins Nică, un suflet de băiat ca pita cea de grâu. Tot satul a plâns. Așa un vaer nu s'a mai pomenit.

Numai ochiĭ lui Pilat erau uscați și clipeau din când în când ar face socotélă, cât a cheltuit cu Nică—înzadar. „Ce lume afurisită și întórsă. Sĕ nu se uite, că *tr-ai cheltuit* atâta.“

Pe al doilea băiat l'a ținut acasă. De mâncare nu era vorbă. Țineau tóte posturile ca bunĭ creștinĭ, posteau și Lunea, vara erau tot bureți prin pădure, când nu era la casă alt-ceva, cu două ouĕ sĕ hrănia tótă familia. Carne în casa lui încă n'a vĕdut nimeni sĕ ducă. De vre-o câte-va ernĭ încóce nicĭ foc nu mai face. S'a stricat cuptorul și bătrânul nu mai lasă sĕ se pună altul.

— Cuprinde prea mult loc, dicea Pilat; apoi la noi nici nu-ĭ frig. În primăvara a 20-a a murit și al doilea fecior. Pe tómna ce-a urmat și-a ingropat și fata, și așa a rĕmas cu cea mai mică, pe care a măritat'o silit după Dinu Saftiĭ.

Ginerile lui Pilat nu era fecior bogat dér era băiat chipeș. Scia el cum sĕ învîrtă capul fetelor. Așa s'a întêmplat și cu fata lui Pilat. Dér nicĭ nu i-a dat nimic. Trăiau ca vai de ei și nu puteau scóte dela Pilat nimica. Aveau acum copiĭ un cârd

— Da décă strigoiul acesta bĕtrân trăesce cât Chirmogul? Ba mĕ îngrópă și pe mine cu toțĭ ai mei?

Și sĕ certa cu nevasta.

— Fă tu ceva, fă! că ni-sĕ înfundă tóte, nu maĭ avem încătrău. Tot in parte lucru și n'am sporiu.

Femeia nu putea face nimic. Ce sĕ facă? Îi venia sĕ i-a lumea în cap. Nu mai putea durmi de loc și nu arare-ori sĕ strecura nóptea în curtea lui Pilat, căuta prin tóte locurile, ridica pietrile dela pardosélă, véca dela tésc, dér — înzadar, nimic și ér nimic.

— Acolo-s miile, dicea arătând spre casa lui Pilat și îi venia sĕ sdrobéscă ceva.

— Sĕ nu-mi pice acum bĕtrânul în mână, că . . .

Tăcea, sĕ nu-l audă cine-va. Dér décă ar muri bĕtrânul, și el nu va afla nimic?

Va dĕrîma casa, pétră de pétră, va desfunda podilele, va săpa fundamentul, grădina, *heiurile* tóte de un stânjîn și trebue sĕ afle. Și apoi așa le-ar lăsa tóte grămadă, sĕ arate ómenilor *heiurile* remasĕ după un sgârcit. Îi va smulge crucea, ce i-o ar pune cine-va la cap, cucute și polomidi sĕ créscă până la ceriu din țĕrina, ce acopere ticălósele lui óse.

— Acuma îi pun lemnușu! A ajuns cu căutatul până la pétra cea mare de sub feréstră. Sĕ chiar plecase sĕ-și vîre mâna pe sub ea, când sĕ audi din lăuntru o huruitură. Dinu rĕmase ghemuit. Bĕtrânul își vĕrsa săculețul cu banii și îi numĕra în întuneric: unu, doi, . . . dece . . și argințiĭ sunau gâdilênd sĕrăcia ginerelui, ca o cântare duiósă din alte lumi.

Pilat numĕra într'una. Dinu nu mai audia nimic. Sĕ sculă repede.

— Ei, dór și sĕrăcia trebue sĕ o pórte cine-va, apoi eși éră încet pe portiță, dicênd încet.

— Și nu ne duce pe noi în ispită......

Max.

Intîmplare tragică de anul nou

Vorbind despre obiceiurile de anul nou spuneam între altele, că unele fete privesc nóptea în oglindă, spre a'şi cunósce ursitul, viitorul soţ.

Acest obiceiu a fost prilej de adêncă întristare în familia Nicolau din Bucuresci, dice „Cronica“ Capii acestei familii adunaseră de cu séră un mare număr de preteni la masă. Petrecerea a fost fórte animată. Toţi s'au distrat cum au putut mai bine.

Către miedul nopţei, doue d-şóre, surorile Nicolau, părăsesc pe comeseni şi se închid singure în salon. Una din ele ia o oglindă din perete şi o agaţă de un cui bătut în uşa pe care o încuiase cu cheia. Cealaltă d-şóră se aşedă la altă oglindă. Ambele surori erau desbrăcate la piele. În mâni aveau câte o luminare. Fie-care privea tăcută, în oglindă, aşteptând sĕ se arate chipul ursitului, faţa viitorului tovarăş de vieţă.

De odată se aude un gemet înăbuşit şi una din surori cade leşinată. Turburată de îndelungata privire fixă în oglindă, fata îşi pierduse simţirile, scóse un gemĕt şi cădușe.

Cealaltă fată, înfricoşată de cele întâmplate soreĭ sale, a cădut şi ea leşinată. rĕmânênd aprópe în starea letargică.

Spărieţi de sgomotul celor doue căderi brusce, părinţii, fraţiĭ şi prietenii d-şórelor Nicolau au început sĕ le caute pe acestea, căci dispariţia lor abia atunci s'a putut observa. Bănuiala era, că fetele sunt în salon. Fraţiĭ Nicolau neputênd sĕ deschidă uşa, au forţat-o şi numai ast-fel au pĕtruns în salon. La forţarea uşei, oglinda a cădut în spărturi peste una din d-şórele leşinate, causândui grave lesiuni pe faţă şi corp.

Când 'şi-au vĕdut surorile leşinate, fraţii Nicolau au fugit speriaţi şi ţipând.

Toţiĭ ceĭ din casă au alergat într'un suflet în salon, de unde au ridicat corpurile fetelor leşinate şi le-au dus în camera de culcare.

După mult timp sĕrmanele domnişóre şi-au revenit în simţiri şi desolate şi pline de ruşine, au povestit cele petrecute.

Toţiĭ aĭ caseĭ, trişti de mórte, au rĕmas cu credinţa, c'a fost un semn rĕu de anul nou.

Datorinţele unui bun econom.

Disertaţiune poporală, ţinută în Draos la 9 Dec. 1901, în urma conclusului luat în adunarea Despărţĕmêntului Cohalm al Asociaţiunei, — de învĕţătorul G. Maican.

...Multe şi felurite sunt ocupaţiunile prin cariĭ omul are de a-şĭ câştiga cele trebuinciόse pentru susţinerea vieţii sale!!! Dér ocupaţiunea cea mai frumósă o are fără îndoială *economul*. Lui i-s'a dat în stăpânire câmpurile cu tot ce se află pe ele şi produc ele. Pe lângă folósele, ce le are economul din lucrarea pămêntului, el mai gustă şi plăcerile, ce le dă frumseţa naturii prin pasĕrele cântăreţe, pomii roditorĭ, arborii folositorĭ şi luncile bogate în florĭ. Economul muncind din greu, pururea se mişcă în frumseţa naturii, de aceea cu dreptul se dice: „fericiţĭ sunt aceia, cariĭ departe de grijile grele ale lumei, ară moşiile străbune.“

E şi fericit în adevĕr acel econom, care scie sĕ-şĭ conducă înţelepţesce economia sa: trăgênd folos din tot petecul de pămênt, lucrând pămêntul arător ca stratul, curăţindu-l de spinĭ, tufişurĭ, muşunóe, tocmind locul ca masa, unde are sĕ umble cu cósa şi grebla la adunatul nutreţului.

Grădina de pomĭ sĕ fie ca casa unei femei sîrguinciόse, unde rênduiala bună şi curăţenia fac plăcere. Tot pomul sĕ fiă curăţit de spinĭ, de crengile uscate şi netrebnice, pămêntul din jurul lor săpat şi gunoit. Straturile de legume sĕ fie bine grijite, în vreme de plóie atât economul, cât şi femeia şi familia lui sĕ plivéscă cu grije ş. a.

Economul harnic tot minutul îl scie folosi. N'are vreme de perdut. Pe timp senin şi favorabil muncesce la câmp, pe timp ploios grijesce grajdurile şi şura, unde face şi tocmesce uneltele economice. Pentru economul harnic „vremea este ban“. Cu cât scie folosi mai bine şi mai înţelepţesce vremea, cu atât are mai mare dobândă după ostenela sa.

Economul, care nu scie folosi timpul înţelepţesce şi nu şĭ scie regula şi conduce lucrurile sale, în loc de a avé dobêndă după munca lui are pagubă. În loc de a câştiga din lucrarea pămêntului, ca sĕ-şĭ pótă împăca lipsele dilnice, nu i-se plătesce nicĭ măcar lucrul şi munca. Astfel economul dă îndĕrĕt. Starea acésta o numim noi crisă economică.

Cunoscinţele folositóre, iubiţii mei economĭ, an de an bărbaţii noştri învĕţaţĭ ni-le spun prin gazetele anume destinate pentru d-vóstrĕ. Nu vĕ fie greu a prenumĕra baremĭ 5–6 inşĭ câte o astfel de gazetă. Chiar şi cei ce nu sciu ceti, sĕ se însoţéscă cu cei ce sciu, şi la un loc sĕ-şĭ ţină câte o gazetă... Vara în Dumineciĭ şi sĕrbătorĭ, acuşĭ érna afară de sĕrbătorĭ în serile cele lungĭ, unii vor ceti şi alţii vor asculta, sorbind cu mare plăcere învĕţăturile scumpe, ce le aduc gazetele — întocmai ca albinele sîrguinciόse mierea din florĭ. Atuncĭ şi numai atuncĭ, dic, veţĭ da credĕmênt vorbelor mele, când ve-ţĭ proba... Din inimă vĕ rog, fraţii mei, sĕ probaţĭ acest lucru şi vina mea sĕ fie, décă nu vĕ va plăcea şi nu vĕ va fi de folos.

Nu e mult a pune un econom, fie cât de sĕrac, 40 cr. pe an şi 5 inşĭ pot face 2 fl. cu cariĭ îşĭ asigură un frate tovarĕş, care le lumineză şi le arată calea spre înaintare.

Sciu că şi până acum a-ţĭ avut vre-o gazetă, dér datorinţă aveţĭ, ca în viitor unul fiesce-care sĕ înţelegeţĭ, că economul fără gazetă, e mort sufleţesce. Lângă gazetă cât de frumos i-ar sta şi fiului ei, adecă atât de folositorului „Calendar al plugarului“ séu al „sătênului“, orĭ al „poporului“ şi alte, cariĭ şi numai pentru câte 20 cr. cu plăcere vin în casele d-vóstrĕ, sĕ vĕ spună sĕrbătorile, têrgurile şi câte alte cunoscinţe de folos.

Decĭ, dragĭ economĭ, nu trebue sĕ stăm acolo, unde au stat moşii şi strămoşii noştri dicênd: „cum au trăit ei lucrând pămêntul şi ne învĕţaţĭ, aşa vom trăi şi noi“. Trebue sĕ dăm înainte, sĕ păşim şi sĕ ducem spre înaintare tot ce ne a rĕmas dela ei. Am fi netrebnici,.. ba am ajunge şi de rîsul lumei, décă am cerca numai a trăi şi a lucra tot în felul celor bĕtrânĭ. Am ajunge o sórte tristă, neputêndu-ne agonisi cele trebuinciόse pentru acoperirea lipselor de adĭ, cariĭ din di în di cresc, ér noi stând in loc, ele ne-ar copleşi şi am duce în vecĭ o miserie şi o stare ruşinόsă.

Aţĭ putut afla din tóte aceste, iubiţii mei, că décă nu înlăturăm dela noi lucrurile rele, ce adĭ silesc a-se lipi de noi şi a ne împedeca dela înaintare, are sĕ ne umble rĕu — alte popóră înainteză vĕdênd cu ochii!! Óre nu e ruşinos pentru noi a sta cu mânile în sîn séu mai bine dis „ca viţelul la pórta cea nouă“, uitându-ne şi mirându-ne de paşii lor repedĭ şi sigurĭ spre fericire!!!

Inlăturĭ dér cu nepăsarea moştenită dela strămoşĭ! Inlăturĭ cu lenea, beţia, risipa şi altele ca acestea, ce ne sunt ciuturugĭ în calea nóstră de înaintare.

Ce e mai păgubitor omului, decât *lenea?*... Lenos sĕ nu credeţĭ, că e numai acela ce nu lucră aprópe de loc, ci şi acela care „lasă pe mâne ceea ce póte face adĭ“. Ai fost adĭ, de pildă, la sapă până la vecernie sĕ dicem, şi avênd acasă de făcut un lucru ce ţi-e de lipsă, bună-óră a pune un raf pe o rótă, în loc sĕ te ducĭ la ferar sĕ-l pui, te culcĭ pe cuvênt, că vedĭ Dómne, eştĭ ostenit, adecă pe scurt te dai lenei. Mâne când toţĭ ómenii lucră cu carul, tu mergĭ cu róta la ferar; ăsta'ţĭ spune „n'am timp, erĭ aveam“ — şi aşa îţĭ trece diua tótă. Alţii lucră, tu rĕmâi cu lucrurile înapoi şi de aicĭ încolo mereu schiopătezĭ. In urmă te tredescĭ tare îndĕrĕt, ajungĭ a duce lipsă mai de una, mai de alta şi ţi-se va dice, precum furnica disese greerului într'o érnă grea: „mergĭ acum de jócă, décă astă vară ai tot cântat“, adecă ţie: „mergĭ acum de lucră, décă astă-vară ai durmit, (lenevit)“. Ei! dér atuncĭ va fi târdiu, că érna nu e cules şi seceriş!

Mulţĭ sĕ cred a nu fi gresit cu aşa ceva. Ei! dér cine póte adeveri, că unii ca aceştia n'au făcut póte şi mai rĕu?

Adecă în loc sĕ dórmă, au mers la crîşmă şi aicĭ pe lângă perdere de timp şĭ-au pus şi bănişorii în pustiu pe liórca de rachiu. Ce greu îţi vine, când socotind câţĭ banĭ merg numai într'un an pe rachiu într'un sat, afli sume de mii de florinĭ!!!

O comună numai de 200 familii, calculând că fie-care familie dă fără lipsă pe rachiu pe an 5 fl. adunăm suma de 1000 fl.

Câte luçrurĭ bune şi folositóre nu s'ar face cu aceştĭ banĭ!!!

Ve-ţĭ dice, că o familie dă şi mai mult de 5 fl., pe an pentru raçhiu. O sciu prea bine, dér am soçotit numai atâta preţul rachiului, ce sĕ bea fără lipsă, în Dumineciĭ, sĕrbătorĭ, dile ploióse, érna şi peste tot atunçĭ când nu muncesc ómenii noştri şi prin urmare nu-s osteniţĭ sĕ aibă lipsă de el.

Trecênd peste acésta perdere materială, bĕutorii comit prin beţie şi un pĕcat neertat. Căcĭ credeţi-mĭ, iubiţii mei, că „cine bea rachiu, bea pe dracu de viu“. De unul ça acesta e mai rĕu, ca de cei ce trag aşa numita „buruiană afurisită“, despre care sĕ dice că „cine fuméză, pe dracu'l tămâiază“.

A tămâia pe dracu de departe, e cu mult mai puţin stricăcios, ca a-l bea în tine de viu. — Şi vai de acela în care întră el!!! E care-va între D-vóstrĕ căruia sĕ nu-i fie cunoscut cate fără-delegĭ e în stare sĕ comită un om în beţie? Şi ca mai bine sĕ credetĭ, că adevĕrul vorbesc, ascultaţĭ întêmplarea următóre:

„Un călugăr s'a fost rĕmăşit odată cu dracu, că l'ar puté opri sĕ între în chilia sa din mânăstire, décă însĕ totuşĭ dracul ar isbuti sĕ între, sĕ obligă călugărul sĕ împlinéscă tot ce poruncesce dracul. Curênd după acest rĕmăşag, dracul transformându-se într'o cióră bolnavă şi rănită, a apărut cu aripele atêrnate în jos şi sângerânde pe pragul uşei dela chilia călugărului, sărea încolo şi încóce şi sĕ văeta grozav. In fine i-se făcuse milă călugărului, şi o luà în chilia sa. Indată se prefăcù cióra în drac şi câştigând rĕmăşagul, lăsă călugărului voia sĕ-şĭ alégă între 3 lucrurĭ: sĕ omóre, sĕ comită adulter séu sĕ se facă beţiv. — Călugărul şĭ-a ales beţia, în buna credinţă, că îmbătându-se numai şie-şĭ îşĭ póte strica. — După-ce beuse însĕ, îşĭ perdù mintea, sĕ duse în sat şi comise adulter, lăsându-se sĕ fiă sedus de o muere, bărbatul acesteia l'a surprins şi asupra acestuia a sărit călugărul cu cuţitul şi l'a omorît“.

Étă, iubiţii mei, urmările beţiei!

(Va urma.)

ECONOMIA.

Mierea de stup.

Mierea, acest suc preţios, care ni-l cinstesc albinele, este încă prea puţin în sémă băgată. Şi pe nedreptul, căcĭ sub raportul puterii hrănitóre şi digestiunei, nu preaavem materii mai preţióse, decât tocmai mierea. Cu deosebire copiiĭ micĭ şi ómenii bolnavĭ ar trebui sĕ o mănânce cât de des.

Diminéţa lapte îndulcit cu miere; la ogină pâne unsă cu miere dă putere copiilor şi obrajii lor adese-orĭ ofeliţĭ şi palidĭ îi învioréză şi-i înroşesce. Firesce, că efectul îmbucurător îl observăm numai după o nutrire mai îndelungată cu ea.

Aprópe la toţi băeţii se observă o deosebită plăcere de zaharicale şi în genere de lucrurĭ dulcĭ. Maioritatea părinţilor îi dojenesc şi-i combat tot-déuna. — Se înşélă. — Copiiĭ instinctiv simţesc corect. Mâncările dulcĭ conţin materii, cariĭ fórte uşor trec în sânge şi paraliséză perderile continue de forţe (puterĭ), perderĭ însemnate la copiiĭ cariĭ cresc repede, şi stabilesc astfel ecuilibrul normal de forţe. Nicĭ o dulcéţă nu e însĕ atât de potrivită ca mierea. Sĕ li-se dea de câte-orĭ doresc, dér cu o anumită mĕsură. Mai bine de multe-orĭ câte puţină, decât rare-orĭ şi multă de-odată.

Mierea încă îşĭ are falsificatorii sĕi. Vorba veche: „Mâncaţĭ înşi-vĕ şi veţĭ vedé, că e cu adevĕrat stricată“. Falsificările se produc cu scrobélă, cu făină, cu sirup etc. Sĕ cumpere decĭ fiie-care, pe cât se póte, miere de casă.

Mierea bună e cleiósă şi transparentă. Colórea şi mirosul ei provin dela florile de unde o sug albinele.

Cu cât e mai veche, cu atât îşĭ perde aroma şi claritatea. Pe urmă se îngróşă şi cristaliséză. E bine atuncĭ sĕ punem vasul cu miere în apă caldă, prin ceea-ce îi redăm fluiditatea şi gustul. — Sĕ o păstrăm în locurĭ recoróse şi aerisate. Peste vară sĕ nu o lăsăm la temperatură mai mare de 17⁰ Celsius.

Bĕtrânii încă o pot mânca cât de des, pentru puterea hrănitóre şi efectul sĕu înviorător. Cine nu o sufere în lapte, o póte bea cu apă. Intr'un litru de apă ferbinte topim 2—3 lingurĭ de miere.

Istorióre din Galiţia

de Iosef Th.

Tómna, când Jidovii îşĭ prăznuesc serbătorile cele marĭ, tot-déuna îmĭ aduc aminte de timpurile, ce le-am petrecut departe în rĕsăritul monarchiei (Galiţia) în mijlocul „jidovilor celor mai ortodocşĭ.“ Atuncĭ îmĭ reamintesc o mulţime de istorióre şi anecdote, pe carĭ le audisem acolo şi carĭ póte merită sĕ fiă cunoscute în cercurĭ mai largĭ. Sĕ vĕ povestesc douĕ din acele istorióre:

*

Nu este uşor lucru pentru un Jidov ortodox de a serba în mod vrednic sĕrbătórea împăcării (Jom-Kipur). In acéstă di el trebue sĕ ajune tótă diua şi sĕ se róge la sinagogă. In acésta di sinagoga este plină de Jidovĭ şi fiind-că unde sunt ómenĭ mulţĭ, aerul este stricat, aprópe totdéuna se întêmplă, că cel puţin unuia din ei îi vine rĕu. Póte de aicĭ s'a născut şi credinţa, că în acéstă di trebue sĕ-l ajungă pe vr'unul o nenorocire, ba mulţĭ sunt convinşĭ, că pe unul din numeroşiĭ jidovĭ din tótă lumea în acéstă di trebue sĕ-l ducă dracul.

Se înţelege, că nicĭ unul din ei n'ar dori sĕ fie tocmai el acel „unul“, pe care sĕ-l alégă dracul, şi de aceea fie-care este cuprins de o mare grije, când se apropie numita sĕrbătóre.

Pe acéstă credinţă şĭ-a întemeiat odată un ştrengar planul sĕu. Şi când jidovii din Holowice, îmbrăcaţĭ în costumul lor reglementar*) alergau la templu sĕ prăznuiéscă sĕrbătórea împăcării, se luà ştrengarul după dênşii, fără ca ei sĕ observe şi când ei, după cum cere ritul lor, îşĭ descălţară şcrabele şi le puseseră grămadă în tindă, intrând în sinagogă numai cu ciorapii, ghiorlanul se apropià de grămada de papucĭ şi puse şi din partea sa o păreche de papucĭ pe grămadă.

Ér jidovii se văetau şi se rugau în sinagogă, cerênd ertare pentru multele lor pĕcate şi fómea le tortura mănuntăile... şi îi scutura frigurile de frică, că-i va lua dracul. Cu tóte acestea ei se rugau înainte.

Când se ivì prima stea pe cer, părăsiră sinagoga, ca sĕ se ducă acasă la ólele cu carne egiptene.

Era o învălmăşală mare la eşire... se împingeau unii pe alţii... fie-care voia sĕ fie cel dintâi, care sĕ-şĭ pescuiéscă papucii şi sĕ se ducă acasă, sĕ mănânce.

Şi împingêndu-se şi bufnindu-se mereu, în cele din urmă îşĭ găsì fie-care papucii sĕi.

Dér ce sĕ vedĭ?

Când fie-care îşĭ avea papucii sĕĭ, — o minune! — mai rĕmăseseră o păreche de şcrabe fără stăpân.

Nimenĭ nu scia ale cui sunt... Nimenĭ nu l'a vĕdut pe acela, care ar fi rĕmas fără papucĭ — şi cu tóte acestea era lămurit, că au fost cu unul mai mulţĭ şi

*) Un caftan lung, pantalonĭ scurţĭ, ciorap albi şi papucĭ (şcrabes); căciulă de catifea blănită (ştramel); cu iarmurca (o bonetă de catifea); sub căciulă, totul de colóre négră afară de papucĭ şi de naframa (dalles), ce o pórtă pe umerĭ, de mĕtasă cu dungi negre-albe-galbene.

că acela nu mai este, — unul — pe care... oĭ, vei!

Și sĕ făcuse printre jidovii din Holowice mare jălanie pentru cel ce dispăruse dintre ei și nimenĭ nu putea sĕ le scótă din cap ideia, că în diua acea dracul a luat pe unul tocmai dintre dînșii.

Ér ștrengarul, care a iscodit istoria, a rîs bine în pumnĭ de gluma reușită.

* * *

Leizer Zitterer era în mare dușmănie cu concurentul sĕu Wiederkäuer. Leizer era hapsîn, sgîrcit și mincinos și unde i-se dedea vr'un prilej, căuta sĕ sape grópa concurentului sĕu.

Însĕ, după cum se întêmplă în lumea acésta, că lucrurile merg câte-odată și după dreptate, așa nicĭ Leizer cel lacom nu putea eși din calicie. În tóte întreprinderile îl prigonea nenorocirea. Afacerile mergeau prost și copiiĭ îi muriau — Era în desnădejde.

Wederkäuer trăia în belșug, era voinic și sânătos. Tóte afacerile îĭ mergeau cum nu se póte mai bine. Balabusta sa, Rebeka, îĭ făcea în fie care an un băiețel séu cel puțin o fetiță.

Lucrul acesta nu-ĭ plăcea de fel protivniculuĭ sĕu și un singur gând îl muncea acum, că asta nu maĭ póte dura așa înainte, chiar de l'ar costa orĭ ce.

Și se duse la rabinul cel mare de la Sadagura sĕ-șĭ plângă amarul.

Sfântul și învĕțatul bărbat îl ascultà cu bună voință.

În sfîrșit îl întrebà serios: „Ce pot sĕ fac pentru tine?"

Leizer respunse: „Vréu sĕ'mĭ cer de anul nou o grație de la D-deu, altfel nu mi se va schimba sórta în bine. Ajută'mĭ, milostivule rebe, rógă-te împreună cu mine, ca D-deu sĕ ne asculte!"

Rabinul se gândesce puțin. El vede ura cea pĕcătósă a luĭ Leizer și 'șĭ dice, că acésta trebuie pedepsită.

In sfîrșit îșĭ ridică capul și dice: „Bine sĕ fie după dorința ta. Vréu sĕ mĕ rog cu tine. D-deu te va asculta. Dér sĕ scii un lucru: Din tóte câte le-ai cere pentru tine și câte ți se vor da, va căpĕta dușmanul tĕu de douĕ orĭ atâta! Acum du-te și gândesce-te până la anul nou, sĕ alegĭ ceva lucru înțelept.

Leizer se duse acasă sdrobit . . . el sĕ dorescă . . . sĕ alégă, dér sĕ alégă și pentru dușmanul sĕu.

Décă va căpĕta un milion, atuncĭ Wiederkäuer va căpăta dóue. Décă va dori încă cincĭ copiĭ, concurentul luĭ va căpĕta dece.

Era ceva îngrozitor!

Totuși încă nu se dădu învins, ci se gândea și se gândea . . . .

În sfîrșit s'a hotărît. Când s'a dus érășĭ la rabin, Leizer a rostit suspinând și tremurând: „Dómne Dumnedeule, te rog fă sĕ orbesc de un ochiu!"

Rabinul, care îl asculta cu interes, a încremenit de atâta rĕutate, care era gata a primi un rĕu asupra sa, numai sĕ scie, că dușmanul sĕu va fi lovit de acel rĕu în mĕsură îndoită.

Legenda pământului și a muncei.*)

Atot-puternicul Dumnedeu, după-ce a făcut ceriul cel fără de capĕt și pământul cel încunjurat de ape și tóte câte sunt într'însele, a făcut în urmă pe om și a hotărît, ca el sĕ fie stăpân peste tóte făpturile și vietățile pământului, apelor și văzduhului. De aceea a chemat Dumnedeu pe tóte făpturile sale înaintea sa și li-a spus tuturora, ce îndatorire li impune de împlinit.

Așa a rênduit Dumnedeu, ca cerul sĕ fie pentru respirarea ómenilor și a vietăților, și loc de petrecere pentru sburătóre, și ca plantele sĕ tragă din el prin frunde hrana trebuinciósă.

Sórelui i-a dat Dumnedeu porunca, ca el prin razele sale de foc sĕ încăldéscă aerul, pământul și apele, și ca el sĕ-șĭ reverse lumina sa asupra tuturor fĕpturilor dumnedeescĭ, aflătóre sub bolta cerului.

Pe luna cea schimbătóre și pe stelele cele fără de numĕr, li-a însărcinat Dumnedeu, ca ele sĕ fie luminătorii nopților, ca cele sĕlbatice și fricóse, eșind din ascunsele lor vizunii, sĕ-șĭ pótă afla hrana în vremea nopților.

Mărilor celor fără de fund și lin stătătóre și apelor celor curgĕtóre, li-a dis Dumnedeu, ca în ele sĕ se adăpostéscă fel de fel de peștĭ și vietățĭ, ca ele sĕ stingă setea ómenilor și a vietăților și în urmă ca prisosul apelor lor sĕ se ridice în formă de abur în aer și apoi la vreme de trebuință, sĕ cadă pe pământ în formă de plóie și omĕt.

În urmă veni și pământul la rênd, ca sĕ iee și el spre sciință îndatorirea lui și Dumnedeu i-a dis: „Tu negrule pământ sĕ hrănescĭ cu ierburile mirositóre, și cu pomii cei roditorĭ, ce vor rĕsări din tine și se vor hrăni din glia ta, pe tóte vietățile, dobitócele și pre toțĭ ómenii lumii!"

Audênd pământul acésta poruncă dumnedeéscă s'a cutremurat de frică, după-care cutremur s'a schimbat neteda-i față în munțĭ și văi, și a dis: „Dómne! mĕ prind sĕ hrănesc, sĕ cresc și adăpostesc tóte erburile, pomii, vietățile și dobitócele lumii, dér nu mĕ prind sĕ hrĕnesc și sumedenia de om, ce va fi cu vremea pe pământ. Nu mĕ prind sĕ hrănesc pe om, fiind-că el, rênduit de Tine stăpân peste tóte de pe pământ, nu va voi sĕ mĕ lucreze și sĕ mĕ grijéscă și așa sĕ-șĭ agonisescă cele de trebuința gurei și pântecelui, ci va aștepta, ca tóte sĕ i-le dau de-a gata, așa cum s'ar dice mură în gură. De aceea Atot-puternice Dómne, nu mĕ prind sĕ-l hrănesc pe om, fă bine și îndatoresce cu acésta pe luminosul sóre, pe blânda lună, pe strălucitórele stele, séu pe întinsele și nemărginitele mărĭ."

Audind Dumnedeu aceste cuvinte pline de grije, rostite de înspăimântatul pământ, a cunoscut, că pământul vorbesce bine de aceea a dis către dênsul: „Nu te teme, măcar că l'am pus pe om domn peste tótă lumea, el totușĭ va fi dator sĕ te lucreze. Și numai décă te va lucra, vei fi dator sĕ-l hrănescĭ. Décă te-ai prins sĕ hrănescĭ și sĕ creștĭ tóte făpturile lumii, apoi sĕ scii, că am hotărît, că omul sĕ-șĭ tragă hrana sa cea de căpetenie din acele făpturi, ér ce-i va fi de lipsă, sĕ-i dai tu!"

Audind pământul acésta orênduire preaînțeléptă, se molcomi.

Și chemând Dumnedeu pe om înaintea feței sale i-a dis: „Étă te-am făcut domn peste tóte făpturile lumii și de aceea țĭ-am dat minte plină de înțelepciune; tóte aceste făpturĭ vor fi supuse ție și îțĭ vor sluji spre hrană și îmbrăcăminte. Tot așa îțĭ supun ție și întinsul pământ și dintrênsul îțĭ vei scóte tu hrana ta, însĕ numai în *sudórea feței tale* vei mânca pânea ta!"

„Cum va fi acésta", întrebà omul nedumerit, „ce însémnă în sudórea feței tale vei mânca pânea ta!"

Eră Dumnedeu i-a dis, acésta însémnă: „Vei munci și lucra, vei mânca — nu vei lucra, vei răbda!"

Și de atuncĭ dice, că munca s'a înfrățit cu pământul și umblă beata di și nópte și cutrieră fără odihnă văi, șesurĭ, délurĭ, pădurĭ și câmpii și sĕ îmbie fie-cărui om, ce întêlnesce în calea-i nesfîrșită, ca sĕ-i fie prietină bună, făgăduindu-i, că ea îl va face avut și cu trecere mare între ómenii cei de față, ba chiar pomenit de cei viitorĭ, și binevĕdut la Dumnedeu; însĕ vecînic pribeaga muncă mereu se vaetă și amar sĕ plânge, că puținĭ fórte puținĭ, îi caută și primesc prietinia ei și că cei mai mulțĭ sĕ înfrățesc pe viéță cu neprietina ei de mórte, adecă cu „lenea."

Dimitrie Dan.

*) Comunicată de Sandu *Popescu*, gospodar din Straja (Bucovina).

„Călindarul Plugarului"
pe anul comun 1902.

A apărut și se póte procura dela *Tipografia A. Mureșianu* (Brașov) „Călindarul Plugarului" pe anul comun 1902.—Anul X.

Acest călindar, care se estinde pe 9 cóle de tipar format 8⁰ mare cuprinde:

In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sĕrbătorile și alte dile schimbătóre; calculul sĕrbătorilor mai marĭ; Porturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ și semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postelor; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; Têrgurile din Ardeal, Bănat și Țéra unguréscă în ordine alfabetică și apoi după lună și di; Tîrgurile din Bucovina; Mĕsurile metrice etc.

In *partea literară* se găsesc bucățĭ alese de cetit: „Cetatea dela Fântânele"; (Moțul: Teofil Frâncu); „O scrisóre dela Muselim Selo" (poesie de G. Coșbuc); „Frumósa Irina" (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară" (poesie de Z. Bârsan-Veturio); „Grăuntele de grâu" (de contele Lew Tolstoi); „Bĕtrânul clopotar" (Idilă de primăvară, (de W. Korolenko); „Lăcomia strică omenia" (Proverbe de Marion); „Douĕ hiene" (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Gâscele Ovreului" (anecdotă, de Cărăbuș).

Partea economică: „O ramură de producțiune și avuțiă națională"; „Facețĭ pânză în casă" (ambele de Dr. G. Maior); „Economia": „Iernatul vitelor". — Urméză diferite povețe; lectură distractivă, glume etc.

Călindarul are în frunte portretul lui *George Lazar*, cu biografia, (în partea literară.)

Un esemplar „Călindarul Plugarului" costă 25 cr. (50 banĭ), plus 5 banĭ porto postal. *Vendĕtorilor se dă rabat cuvenit.*

☞ Domnii abonenți, carĭ cu 1 Ianuarie v. nu și-au reînoit încà abonamentul, sĕ binevoiéscă a-l reînoi neamânat, ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a diarului.

☞ Cu numĕrul de față se sistéză espedarea fóiei celor ce nu și-au re'noit abonamentul.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei"

Proprietar: Dr Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 19616—1901.

PUBLICAȚIUNE,

Marți în 21 Ianuarie 1902, 10 óre a m. se va ține la oficiul economic orășĕnesc licitațiune cu oferte în scris pentru a se da în întreprindere aprovisionarea cu materialul de petriș necesar pentru așternerea cu petriș a drumurilor și cărărilor pe terenul orașului în lăuntrul și afară de linia de vamă, precum și aprovisionarea cu nĕsipul trebuincios pentru ascernerea cu nĕsip a promenadelor și parcuril ororășĕnescĭ în decursul anilor 1902, 1903 și 1094

Qualitatea necesară de petriș și nĕsip este circa următórea:

a) Petriș sfărmat de rîu de Tĕrlungenĭ 278 de prisme pe a. 1902 și câte 750 de prisme pe a. 1903 și 1904.

b) Nĕsip de rîu de Tĕrlungenĭ 100 prisme pe a. 1902 și câte 250 prisme pe a. 1903 și 1904.

c) Petriș sfărmat de pétră de var din cariera de piatră de la Sprenghiu și din cea de lângă strajă pe fie-care an 1329 de prisme.

d) Petris mĕrunt de piétră de var din cariera de piétră dela Sprengbiu séu din cea de lângă Strajă, pe fie-care an câte 380 prisme.

e) Petriș de rîu de Timiș pe fie-care an 288 prisme.

f) Petriș de rîu de Ghimbășel câte 156 de prisme pe an,

g) Petriș mĕrunt pe an 319 prisme.

h) Nĕsip de rîu de Timiș câte 100 prisme pe an.

Doritorii de antreprisă au a-șĭ așterne ofertele lor în scris închise, sgilate, cu timbru de 1 corónă și provĕdute cu un vadiu de 5% socotite dela suma, ce se va oferi pe a. 1902 în banĭ gata séu hârtiĭ de valóre acceptabile la banca austro-ungară. Ofertele, carĭ trebrue sĕ cuprindă declarațiunea tocmală, că oferentului îi sunt cunoseute precis condițiunile de ofert și de contract și că se supune acelora necondiționat, se vor înainta oficiului economic orășenesc până Marțĭ în 21 Ianuarie 1902 la 10 óre a. m.

Condițiunile mai delailate de ofert și de contract se pot lua în vedere de orĭ și cine în órele de oficiu îndatinate.

Brașov), 28 Dec. 1901

(371,1—2) *Magistratul orășenesc.*

Nr. Mag. 18091—1901.

PUBLICAȚIUNE

referitóre la vinderea realităților orașului dela scăldile din Zizin.

In scopul vinderei realităților orașului Brașov, aflătóre în scalda Zizin, îndepărtare de Brașov 17 kilometri sĕ va ține **Vinerĭ în 28 Februarie 1902** licitație verbală împreunată cu oferte în scris.

Locul licitațiunei va fi localul oficiului economic orășanesc din Brașov.

In vândare se pun așa numita „Curie“ (casa domnéscă), Hotelul „Concordia“, scalda de valurĭ, scalda de vană, promenada cu parcurile ei și cu sala de așteptare, sala de promenadă, pavilonul de musică, butică de zaharicale, isvórele minerale cu numirea: fântâna „Ferdinand“, fântâna „Ludwig“, scalda isvoritóre „(Lobogó)“ dinpreună cu isvorul numit „Francisc“, sala de așteptare de lângă el dimpreună cu teritoriul ce-i aparține; mai departe: parcul Schwarzenberg, complexul de pădure „Săcădatu“ și „Lobogó“, livadia Lobogó, 3 grădinĭ și livedile parcelate; tóte aceste sĕ pun în licitație cu *prețul de strigare de 27,284 de Coróne.*

Ofertele scripturistice sunt a sĕ așterne cel mult până **în 27 februarie 1902 la 12 óre din ḑi,** adecă până în ḑiuă premergătóre a pertractăriĭ de oferte la oficiul economic orășănesc; ofertele întrate mai târḑiu nu se vor lua în considerare.

Condițiunile de contract sunt espuse și se pot lua în vedere și decopia de toțĭ amatoriĭ, în oficiul economic orășănesc, până la ḑiua pertractăriĭ ofertelor, in órele din nainte de amédĭ dela 8—12, și la cerere sĕ vor și trimite amatorilor de cumpărare prin oficiul economic orășănesc.

Brașov, în 30 Nov. 1901.

1—3,354 *Magistratul orășenesc.*

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.